A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRÁNAK 2002. ÉVI BESZÁMOLÓ JELENTÉSE

BUDAPEST
2003

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA ÉVI JELENTÉSEI
23.

Összeállította: Prőhle Éva

ISSN 0230-7545

TARTALOMJEGYZÉK

I.	A Könyvtár igazgatása, szervezete, személyi állománya	6
II.	Állománygyarapítás, kiadványcsere	10
III.	Feldolgozás, katalógusépítés	16
IV.	Olvasószolgálat, raktározás, állományvédelem, reprográfia	21
V.	Információszolgáltatás	25
VI.	Könyvtárgépesítés	26
VII.	Akadémiai Levéltár	27
VIII.	MTA Lukács Archívum és Könyvtár	28
IX.	Tudományos és szakértői munka	31
X.	Kiadványtevékenység	45
XI.	Nemzetközi kapcsolatok	45
XII.	Könyvtár és propaganda	47
XIII.	Alapítvány	52
XIV.	Gazdálkodás	53

I. A KÖNYVTÁR IGAZGATÁSA, SZERVEZETE, SZEMÉLYI ÁLLOMÁNYA

1. Igazgatás, szervezet

2002. október 16-án megalakult az MTA Könyvtári Bizottsága.
Társelnökei: Marosi Ernő akadémikus, az MTA alelnöke és Meskó Attila akadémikus, az MTA főtitkárhelyettese.
Tagjai: Demetrovics János akadémikus, Domsa Károlyné, az MTAK főigazgató-helyettese, Előry Erika, az MTA KFKI Könyvtára vezetője, Mader Béla, a Szegedi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár főigazgatója, Markella Károlyné, az MTA Társadalomkutató Központ Könyvtára vezetője, Maróth Miklós akadémikus, Monok István, az OSZK főigazgatója, Náray-Szabó Gábor akadémikus, Skaliczki Judit, a NKÖM Könyvtári osztályának vezetője, Szögi László, az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár főigazgatója, Virágos Márta, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár főigazgatója, Vizkelety András akadémikus.

A Könyvtár vezetői:

Főigazgató: nincs betöltve

Főigazgató-helyettes: dr. Domsa Károlyné
Gazdasági igazgató: Czeglédi Katalin

A Könyvtár szervezete:

1. Főigazgatói Titkárság
   tudományos titkár: Prőhle Éva
2. Szerzeményezési Osztály
   vezetője: dr. Murányi Lajos
3. Nemzetközi Csereszolgálat
   vezetője: dr. Domsa Károlyné
4. Katalogizáló Osztály
   vezetője: Gáspárné Monostori Judit
5. Olvasószolgálati Osztály
   vezetője: dr. Szabó Istvánné
6. Folyóirattár
   vezetője: dr. Büky Béláné
7. Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye
   vezetője: dr. Rozsondai Marianne
8. Keleti Gyűjtemény
   vezetője: dr. Apor Éva
9. Akadémiai Levéltár
   vezetője: dr. Hay Diana

10. Könyvtárgépesítés és Számítóközpont
    vezetője: Bánhegyi Zsolt
11. Lukács Archívum és Könyvtár
    vezetője: dr. Sziklai László
12. Gazdasági Osztály
    vezetője: Czeglédi Katalin

Közalkalmazotti Tanács

Elnök: Babus Antal

Tagok: Gregorovicz Anikó
Kosztadinov Anikó
Balázs Péterné
Szeleczky Károly

Póttagok: Kávássy Judit
Katkó Istvánné
Rózsáné Nagydiósi Stella

A Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezetéhez tartozó
Szakszervezeti Bizottság

Titkár: Jaksa Józsefné

Tagok: Katkó Istvánné
Láng Klára

2. Létszám (fő)

Munkajogi létszám	**Könyvtár**	**Lukács Archívum**	**Összesen**
2002. január 1-én	116	8	124
Évközi belépés	+11		+11
Évközi kilépés	- 4		- 4
2002.december 31-én	**123**	**8**	**131**
2002.december 31-i redukált létszám	**105**	**8**	**113**

A munkajogi létszám nem tartalmazza a további jogviszony alapján foglalkoztatottakat : (2002. évben 2 fő)

A 2002.december 31-i állományi létszámból:	**Könyvtár**	**Lukács Archívum**	**Összesen**
Teljes munkaidőben foglalkoztatott	75	8	83
Részmunkaidőben foglalkoztatott	40		40
2002.december 31-i állományi létszám	**115**	**8**	**123**
2002.december 31-i redukált létszám	**101**	**8**	**109**

Az állományi létszám nem tartalmazza :
a 2 fő gyesen, gyeden lévő,
az l fő fizetés nélküli szabadságon lévő (polgári szolgálatos),
az 1 fő 30 napon túli betegállományban lévő és
a 4 fő 60 óra alatti foglalkoztatottak létszámát.

3. Végzettség, szakképzettség (fő)
(A 2002. december 31-i állományi létszám szerint)

Tudományos fokozattal rendelkezők	**Könyvtár**	**Lukács Archívum**	**Összesen**
Tudományok doktora		1	1
Kandidátus, PhD	8	3	11
Összesen	**8**	**4**	**12**

Megnevezés	Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	Részmunkaidőben foglalkoztatottak	Összesen
Felsőfokú szakirányú végzettséggel	37	7	44
Egyéb felsőfokú végzettséggel	19	7	26
Középfokú szakirányú végzettséggel	10	1	11
Alap- vagy középfokú iskolai végzettséggel	5	2	7
Könyvtári munkakörben dolgozók összesen	**71**	**17**	**88**
Felsőfokú végzettséggel	3	1	4
Középfokú végzettséggel	10	9	19
Alsófokú végzettséggel	2	18	20
Egyéb alkalmazottak Összesen	**15**	**28**	**43**
Összes alkalmazott	***86***	***45***	***131***

4. Bérezés, jutalmazás

Megnevezés	Éves átlagos statisztikai állományi létszám (fő)	Teljes munkaidőre átszámított havi átlagbér (Ft)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	84	97.303
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	24	88.330
További jogviszony szerint foglalkozt.	1	76.186

Az átlagbér számításánál figyelembevett tételek: rendszeres személyi juttatások és a munkavégzéshez kapcsolódó juttatások.

Jutalom címén az 1 havi alapilletmény 110 %-a került kifizetésre a ledolgozott hónapok arányában.

Jubileumi jutalomban részesültek	Kifizetett jubileumi jutalom (Ft)
4 fő teljes munkaidőben foglalkoztatott	974.600
1 fő részmunkaidőben foglalkoztatott	187.800

II. ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS, KIADVÁNYCSERE

Összesítve a 2002-ben regisztrált gyarapodást, költségvetési előirányzatból és egyéb támogatásból erre a célra 166 millió forintot költöttünk el (ebből a kiadvány-csere ellentételezésére 38 millió forintot). Az év során ajándék, csere és köteles-példányként állományba vett dokumentumok értéke 63 millió forint volt.

A **könyv**gyarapítási keret – a rendkívüli támogatásnak köszönhetően – jelentő-sen megemelkedett – 50,5 millió forintra. (Összehasonlításul: 2001-ben gyarapításra összesen 19,16 millió forint jutott.) Saját keretből 10, az MTA rendkívüli támogatásá-ból 36 millió forint állt rendelkezésre, az ODR-támogatás összege 4,5 millió forint volt.

A beszerzés módját, eredetét, összetételét tekintve 2002-ben az arányok kissé módosultak: vétel 52,7 % (2001-ben 47,2 %), csere 27,3 % (2001-ben 32,8 %), ajándék 13,7 % (2001-ben 14,7 %), köteles-példány 6,3 % (2001-ben 5,3 %). A vétel aránya – elsősorban a rendkívüli támogatásból beszerzett külföldi könyvek mennyisége miatt - nőtt. A csere még mindig a második legfontosabb beszerzési forrás. Kissé csökkent az ajándékok aránya, a köteles-példányok száma elhanyagolható. Vétel útján idén 4 102 kötet (2001-ben 3 553 kötet), cserében 2 124 kötet (2001-ben 2 370 kötet), ajándékként 1 095 kötet (2001-ben 1 065 kötet), köteles-példányként 489 kötet (2001-ben 379 kötet) érkezett be.

Származási helyüket tekintve 2002-ben a könyvek 50,7 %-a volt hazai (2001-ben 48 %-a), 49,3 %-a külföldi eredetű (2001-ben 52 %-a).

Vételeinket a következő cégeknél bonyolítottuk: az angol Coutts (a John Smith cég utódja), az olasz Casalini, a francia l'Harmattan, a német Harrassowitz és Saur, valamint a hazai LibroTrade és Prospero.

A **nemzetközi csere** továbbra is az állománygyarapítás jelentős forrása. Csere-partnereink száma az elmúlt években csökkent. Jelenleg 71 állam 1 022 intézményével vagyunk kapcsolatban. A 2002. év munkája kiegyensúlyozott volt, mert korábban az MTA főtitkárától kapott 22 millió forint címzett támogatást 2002-ben is megkaptuk, így a cserekeret biztosítva volt. Az év végén kapott 99 millió forint többlettámogatás cserére eső részével – mintegy 32 millió forint – lényegében a következő év rendeléseit stabilizálni tudtuk.

2002-ben cserepartnereinktől 1 600 könyvet kértünk. Nyugati kérés összesen 767 volt (2001-ben 926), nagy részét a Library of Congresstől, a Deutsche Forschungs-gemeinschafttól, a British Librarytől. Fontos partner volt még a Bodleiana (Oxford), University of California (Berkeley), Yale University (New Haven) és Princeton University (Princeton). Egyéb országokból összesen 833 címet kértünk, legtöbbet (480) orosz partnereinktől.

Cserepartnereinktől a 2002-ben 2 338 beérkezett kötetből (2001-ben 2 834) állományba vettünk összesen **2 124 kötet**et (2001-ben 2 370 kötetet) **16 881 268** forint értékben (2001-ben 16 050 135 forint).

Ebben az évben az **ajándék** - **1 095** kötet - lényegében nem változott (2001-ben 1 065), a gyarapodás **13,7 %**-a; a hazai ajándék valamivel több volt (561 kötet), mint a külföldi (397).

Érkezett ajándék több akadémiai intézettől, kulturális intézménytől, a Miniszterelnöki Hivataltól, Oktatási Minisztériumtól, OSZK-tól, KSH Gazdaságelemző és Informatikai Intézettől, magánszemélyektől, stb. Néhány kiadó (Akadémiai, Napvilág, az Örmény Kisebbség) minden megjelent kiadványát megküldi. Az akadémiai intézetek közül eddig csak az MTA Politikai Tudományok Intézete küldte meg rendszeresen kiadványait, de a 2001 decemberében az akadémiai intézetekhez írt felkérés kiküldése nyomán, melyben kiadványaik egy-egy példányának rendszeres beküldését kérte Könyvtárunk, egyre több intézet követi ezt a gyakorlatot. 2002-ben az MTA tudományos titkársága az összes hiányzó sorozati és periodikus kiadványt megküldte.

A **köteles-példányok** aránya a gyarapításban lecsökkent: 2002-ben **489** kötet (2001-ben 379 kötet) volt az osztályra beérkezett köteles-példányok száma, ami a gyarapodásnak mindössze **6,3 %**-át teszi ki.

A **folyóirat**-gyarapítási keret – a rendkívüli támogatásnak köszönhetően – ugyancsak jelentősen megemelkedett. Saját keretből 31, az MTA rendkívüli támogatásából 13,7, összesen 44,7 millió forint állt rendelkezésre.

A beszerzés módját tekintve az arányok évek óta nem változtak, első a csere 67 % (2001-ben: 68 %), második a vétel 26 % (2001-ben 26 %), harmadik az ajándék 5 % (2001-ben 4 %), utolsó a köteles 2 % (2001-ben 2 %).

2002-ben összesen 3 358 kötet folyóirat került állományba, az állomány 42 új (köztük 4 magyar) folyóirat-címmel bővült. A Swets cégnél 2003-ra további 28 új címet rendeltünk meg, így 2003-ra szóló rendeléseink száma 527. A reklamálások száma a 2001. évihez képest mind a magyar, mind a külföldi címek vonatkozásában 6 %-kal növekedett.

A magyar folyóiratok beszerzésében 2002-re kialakult már bizonyos rutin, de az új kis kiadókkal továbbra is igen munka- és időigényes a kapcsolattartás. Ez a helyzet az évek múlásával nemhogy javulna, hanem sajnálatos módon egyre romlik.

A folyóiratcsere keretében beérkezett 2 265 kötet 39 231 860 forint értékben. (2001-ben folyóiratcsere keretében beérkezett 2 255 kötet 38 593 870 forint értékben).

Az állományba vett folyóiratok szakmegoszlási képe továbbra sem mutat szignifikánsnak nevezhető eltérést az előző években kialakulthoz képest: továbbra is fennáll a kb. 80 %-20 %-os arány a humán, illetőleg a természettudományi és alkalmazott tudományi szakterületek között.

Duplum- és fölös-példány kiajánlás keretében 2002-ben az előző évinél kevesebb könyvre volt igény, összesen 596 kötetre (2001-ben 810).

1 magyar és 1 külföldi folyóiratokat tartalmazó duplum-jegyzékünk került fel a KATALIST-ra. A magyar jegyzékről a felajánlott anyag 82 %-ára, a külföldiről pedig 62 %-ára volt igény.

Az év második felében kezdtünk hozzá a raktárrendezések (újpesti rakparti raktár 2003. májusi megszűnése, törökbálinti raktár telítettségének csökkentése) miatt óhatatlanul szükséges, az évtizedek óta felhalmozott cseretartalék és a Könyvtár kiadványainak észszerű csökkentéséhez. A munka első szakasza lezárult. Az Akadémiai Kiadó 1950-1990 között megjelentetett folyóiratainak fölös-példányait a

KATALIST-en ajánlottuk. Az intézeti könyvtárak ezen kívül külön is kaptak értesítést. Az akció eredményes volt, 34 intézmény részére 22 000 folyóiratfüzetet adtunk át ingyenesen.

A **Kézirattár** állománya a következő tételekkel gyarapodott: Forbáth Imre hagyaték (kiegészítés), Bernáth Aurél levelezés (kiegészítés), Réti István és Csók István levele, Horváth János irodalomtörténész, akadémikus hagyatéka, Szabó Lőrinc hagyaték (kiegészítés), Kodolányi János levelek, Marosi Barna-Marosi Ildikó levelezés, B. Lőrinczy Éva nyelvész, Ránki György történész, Domanovszky Sándor történész, Bacsák György meteorológus hagyatéka, Kőhegyi Mihály muzeológus levelezése, Magyary Zoltán, Melich János, Teleki Pál levelek. A Kézirattár 101 akadémiai disszertációt kapott az MTA Doktori Tanácstól.

A **Régi Könyvek Gyűjteménye** egy ősnyomtatvánnyal és egy bibliofil ritkasággal gyarapodott. A szerény kiállítású **ősnyomtatvány** Szt. Bonaventura tudós ferences (1221-1274) Opuscula c. 1495-ben kiadott művét tartalmazza. (Magyarországon csak az OSZK rendelkezik a mű egy példányával.) Horatius összes műveinek John Pine (1690-1756) által 1733-37-ben "ércbe metszett" latin nyelvű kiadása a XVIII. század könyvművészeti remeke. A kötethez csatolt előfizetői lista szerint a mű gazdag **bibliofil** közönségnek készült.

A **Mikrofilmtár** állománya 182 egységgel gyarapodott, ez 11 123 felvételt jelent. Öt művet mikrofilmen ajándékként kaptunk két kutatótól, valamint 25 portréval gyarapodott az akadémikus portrégyűjtemény is. Cserében egy német disszertáció került hozzánk. A könyvtári rendezvényekről, eseményekről színes kisfilmek készültek.

1. Évi gyarapodás, állomány 2002. december 31-én (mű)

Dokumentum	Állomány 2001.dec. 31-én	2001. évi gyarapodás	2002. évi gyarapodás	Törlés	Állomány 2002. dec. 31-én
Könyv	1 105 817	7 331	7 690	-	1 113 507
Periodika	337 611	3 334	3 358	4	340 965
Kézirat	707 368	531	124	-	707 492
Mikrofilm	31 877	163	182	-	32 059
Hangzó	2	-	38	-	40
Videó	5	-	1	-	6
Elektronikus	145	36	83	-	228
Összesen	**2 182 825**	**11 395**	**11 476**	**4**	**2 194 297**

2. Gyarapodás szakok szerint (%)

Szakcsoport	Könyv		Periodika	
	2001	**2002**	**2001**	**2002**
001 kutatásszervezés	0,1	-	-	-
0.2 általános művek, vallástörténet	7,6	7,1	11,3	12,4
1 filozófia, pszichológia	5,0	4,9	3,2	2,8
3 társadalomtudományok	10,3	11,1	14,6	14,4
5 természettudományok	7,0	4,3	17,9	18,1
6 alkalmazott tudományok	2,2	2,2	1,9	1,5
7 művészetek	3,6	3,9	3,4	3,2
80 nyelvtudomány	8,6	8,8	16,3	12,1
809 orientalisztika	9,4	9,0	11,0	11,1
82 irodalomtudomány, szépirodalom	27,4	28,4	10,7	13,5
9 földrajz, régészet, történettudomány	18,8	20,3	9,7	10,9
	100 %	100 %	100 %	100 %

3. Gyarapodás módja (könyvtári egység)

	Könyv		Periodika		Kézirat		Mikrofilm		Összesen	
	2001	**2002**	**2001**	**2002**	**2001**	**2002**	**2001**	**2002**	**2001**	**2002**
Vétel	3 553	4 104	872	866	56	7*	-	25	4 481	5 002
Csere	2 370	2 124	2 255	2 265	-	-	-	1	4 625	4 390
Kötelespld.	379	489	79	74	-	-	-	-	458	563
Ajándék	1 065	1 095	128	153	475	117	2	5	1 670	1 370
Saját előállítás	-	-	-	-	-	-	161	151	161	151
Összesen	**7 367**	**7 812**	**3 334**	**3 358**	**531**	**124**	**163**	**182**	**11 395**	**11 476**

* 7-féle hagyaték-együttes

4. Nemzetközi kiadványcsere forgalom (kötet, mikrofilmlap)

Kiadványfajta	Küldött		Érkezett	
	2001	**2002**	**2001**	**2002**
Könyv	1 182	1 250	2 834	2 338
Periodika	3 237	3 092	2 255	2 312
Mikrofilm	-	-	92	1

5. Nemzetközi kiadványcsere
Cserekapcsolatok 2002-ben 71 állam 1022 intézményével

Argentína	3	Koreai Köztársaság	3
Ausztrália	13	Kuba	2
Ausztria	38	Lengyelország	45
Azerbajdzsán	1	Lettország	3
Belgium	31	Libanon	1
Bosznia	3	Litvánia	2
Brazília	4	Luxemburg	2
Bulgária	6	Makedónia	5
Chile	1	Málta	1
Ciprus	1	Mexico	2
Costa Rica	1	Mongólia	2
Cseh Köztársaság	16	Nagy-Britannia	41
Dánia	9	Németország	129
Dél-Afrikai Közt.	2	Norvégia	7
Egyiptom	2	Olaszország	110
Észtország	5	Oroszország	19
Fehéroroszország	1	Peru	1
Finnország	23	Portugália	6
Franciaország	50	Románia	33
Görögország	13	Spanyolország	60
Hollandia	11	Svájc	16
Horvátország	23	Svédország	18
India	11	Szingapúr	1
Irak	2	Szíria	5
Irán	4	Szlovákia	11
Irország	5	Szlovénia	5
Izland	2	Tadzsikisztán	1
Izrael	11	Tajvan	1
Japán	59	Törökország	12
Jordánia	1	Tunézia	2
Jugoszlávia	15	Türkmenisztán	1
Kanada	11	Új Zéland	1
Kazahsztán	1	Ukrajna	3
Kína	3	USA	81
Kolumbia	4	Üzbegisztán	1
		Vatikán Állam	3

6. Könyvvásárlás és csere aránya 2002-ben (kötet)

	1996	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**
Vétel	1 073	964	1 298	3 541	4 769	3 417	4 102
Csere	2 951	3 162	2 995	2 690	2 146	2 370	2 124

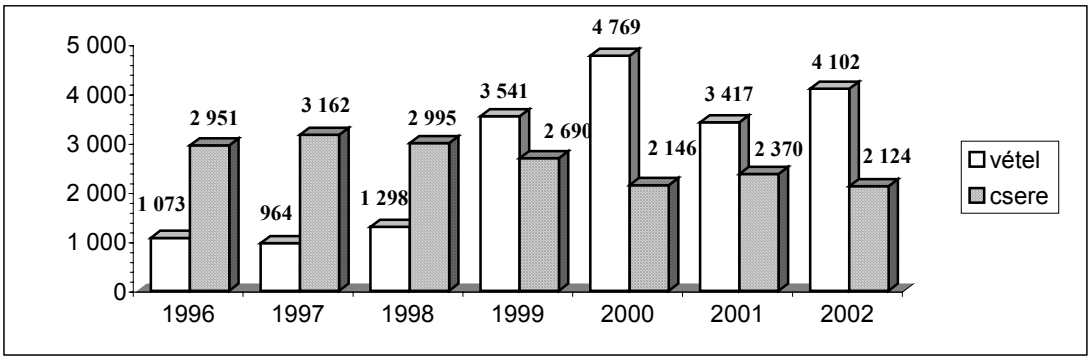

7. Folyóirat-vásárlás és csere aránya 2002-ben (kötet)

	1996	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**
Vétel	659	538	455	791	898	872	866
Csere	2 839	2 516	2 564	2 489	2 352	2 255	2 265

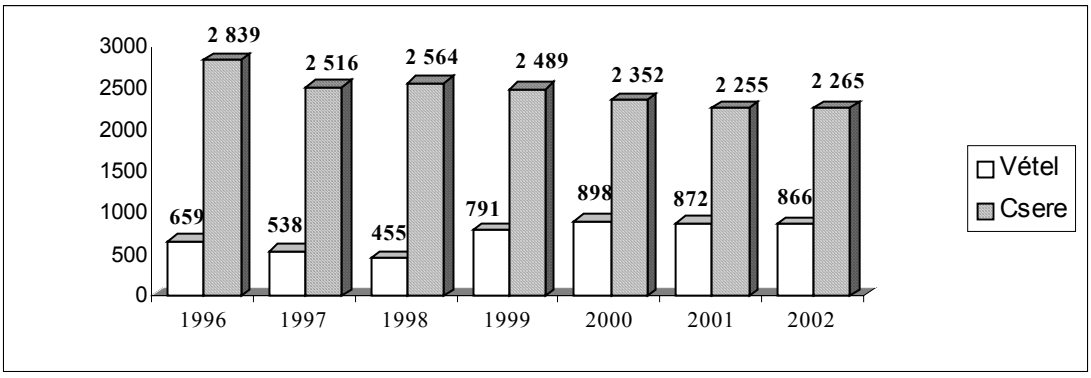

III. FELDOLGOZÁS, KATALÓGUSÉPÍTÉS

A **Katalogizáló osztály** napi munkájában az intézmény szempontjából is igen nagy horderejű változás történt: hosszú szakmai előkészítő munka után kezdetét vette a szakozás munkafolyamatában a tárgyszóalkotás. A Könyvtár részt vesz a BME OMIKK és az OSZK együttműködésében épülő egyetemes magyar tárgyszótár fejlesztésében és karbantartásában. Az év során megkezdődött a szakkatalógus átszerkesztése és tömörítése, majd a földrajzi katalógus tömörítése következik.

Az ALEPH 505-re való átállás befejeződött, az osztály létszáma fiatal munkatársakkal bővült, remélhetőleg ez eredményeket fog hozni az elkövetkező időben.

Az olvasók számára havonta készül gyarapodási jegyzék, melyben az anyag az ETO főszámai alapján, az egyes tudományágak szerinti csoportosításban található.

Az ALEPH 505 verziójára való áttéréskor áttöltött rekordokban az áttöltésből eredő hibák javítását az osztály munkatársai folyamatosan végzik.

A **Folyóirattárban** párhuzamosan folyik a cédulakatalógusok és az online katalógus FIR adatbázisának építése, mivel az ALEPH 505 verziójára való áttérés során különösen sok hiba keletkezett. Ameddig ezek javítása meg nem történik, szükség van a cédulakatalógusok építésére is.

A hagyományos folyóirat feldolgozó munkák keretében folytatódott a retrospektív feldolgozó munka, a részcímes folyóiratokból 405 kötetet adtunk át könyvfeldolgozásra.

Az OSZK Külföldi Folyóiratok Központi Katalógusa számára közel 5 000 folyóirat cím esetében tettünk eleget bejelentési kötelezettségünknek.

2002-ben új feladatként elkezdtük az egyes folyóiratok internetes hozzáférésének feltüntetését az online katalógusban. A munka folyamatos és minden esetben előzetesen kipróbáljuk az internetes címek használhatóságát. Így a FIR adatbázis használói a jelenleg már nem kurrens állományunk mintegy kiegészítéseként hozzáférhetnek az adott folyóirat kurrens számainak tartalomjegyzékéhez, referátumaihoz vagy nem egy esetben a teljes cikk anyagához is.

Jelenleg 7 090 külföldi és 735 magyar folyóirat adatai szerepelnek az online katalógus FIR adatbázisában. (Ebből 2002 folyamán 250 cím, 90 külföldi és 160 magyar, került gépi feldolgozásra). A már számítógépen is hozzáférhető 7 825 folyóiratcím magában foglalja a Könyvtár összes kurrens külföldi és magyar folyóiratát. Ez megközelítőleg a címek felét adja, míg a másik fele az elmúlt 10-15 évben megszűnt, illetve lemondott folyóiratok adatait tartalmazza.

A **Média Katalógus** folyamatosan gyarapodik. A Könyvtár állományában meglévő CD-ROM-ok szakok szerinti megoszlása:

általános művek	36
filozófia	3
vallás	7
társadalomtudományok	28
természettudományok	6
alkalmazott tudományok	16
művészet	14
irodalom, nyelvészet	37
történelem	42
összesen	**189 cím**

(ebből: monográfiák:163, periodikák:26)

A **Kézirattárban** megkezdődött a már rendezett *Gunda Béla* hagyaték katalogizálása és rekordbevitele. Folytatódott a *Bernáth Aurél* és a *Király István* hagyaték katalogizálása. Feldolgozásra kerültek a régi naplózatlan anyag analekta jellegű kéziratai, többek között *Szily Kálmán* akadémiai működésével kapcsolatos levelek, iratok, fényképek, *Szinnyei József* fényképgyűjteménye, 18-19. századi kéményseprő céhlevelek, a *Batthyány könyvtár*ból származó kéziratos katonai iskolai rajzok és épületrajzok, *Kisfaludy Sándor* gazdasági iratai, 18-19. századi, a *Teleki könyvtár*ból származó gazdasági és olvasmánytörténeti feljegyzések, *Varsányi János* műtárgyakról készített rajzai, *Karacs Ferenc* metszete Győri Sándor Lánchíd tervéről, valamint hungarica jellegű, ajándékba kapott xerox-másolatok. Rekatalogizáltuk a régi ún. ideiglenesen feldolgozott anyagból *Frigyes főherceg* levelezését, ill. a *Toldy Ferenc, Balázs Béla* hagyaték egyes tételeit. Folyamatos a *gyászjelentések* katalogizálása.

Feldolgozott tételek: **21 870**, katalóguscédula: **3 202** (ebből gépen lévő rekord 1 632). A disszertációkról összesen 101 katalóguscédula készült.

A **régi könyvek** vonatkozásában elkezdődött a Ráth György-féle Hungarica-gyűjtemény elektronikus feldolgozása az eRMK CD-ROM alapján. A rekordok száma: 1 039.

Az év során elkészült 790 bibliográfiai rekord és 798 példányleíró rekord. A régi könyv **rekordok száma** összesen: **1 829**.

A **Keleti Gyűjtemény** számára az év kiemelkedő eseménye volt a *Stein Aurél hagyaték* feldolgozása, mely a British Museummal közös projekt keretében valósult meg. Elkészült a közös munka gyümölcse, a *Catalogue of the Collections of Sir Aurel Stein in the Library of the Hungarian Academy of Sciences*.

Folytatódott a *török kéziratok katalogizálása* Ismail Parlatir professzor (Török Nyelvtudományi Társaság) és Hazai György akadémikus közreműködésével. Elkészült a teljes kéziratos anyag első leírása (vagyis felmérése), az anyag gépbe vitele és ellenőrzése folyik (Zsiga Kiss Andrea, Nyelvtudományi Intézet).

Orosz Gergely a *tibeti kéziratok és fanyomatok* feldolgozásán munkálkodik harmadik éve. A több mint négyezer egységet számláló gyűjtemény leírása eddig 1 600 oldalt tesz ki. Most folyik az anyag rendezése és mutatók összeállítása.

Feldolgozásra került összesen 770 könyv, 88 sorozat, készült továbbá 110 utaló, valamint 4 új folyóirat.

A **Mikrofilmtár** összesen 182 műről készített bibliográfiai leírást MicroIsis rendszerben. A MicroIsis adatállomány online katalógusba történő integrálását a közeljövőben meg kell oldani.

Az országos közös katalógus (**MOKKA**) tagjaként az Akadémiai Könyvtár részt vett az elmúlt évi kísérleti futtatásokban, megtörtént az állomány feltöltése az adatbázisba. A feltöltött könyvrekordok száma: **212 737**.

Katalógusépítés

Az *online katalógus* az adatbázisokkal együtt az alábbi rekordokat tartalmazza:

MTA	kurrens könyvek, rendelési állomány	226 660 rekord
FIR	folyóiratok adatbázisa	9 393 "
DISZ	akadémiai disszertációk	19 009 "
SOR	francia disszertációk	3 500 "
EKI	ékírásos irodalom bibliográfiája	51 927 "
Thomas Ender akvarellek		219 "
	Összesen	**310 708 rekord**

1. A Könyvtár feldolgozó munkájának összesített számadatai a következők:

	Címleírás		Osztályozás	
	2001	**2002**	**2001**	**2002**
Modern könyv (mű) +részcímes per.	6 302 +265	6 574 +408	5 061 +230	6 627 408
Periodika (cím)	41	42	41	40
Keleti könyv (mű)	580	770	580	770
Keleti periodika (új)	7	4	-	-
Kézirat (db)	9 125	21 971	-	-
Régi könyv (rekord)	569	1 829	-	-
Mikrofilm (mű)	163	182	163	182
Periodikák retrospektív feldolg. (köt.)	592	664	-	-
Térkép		27		27
Hangdokumentum		32		32
CD-ROM	15	111	15	111

2. A feldolgozó munka számszerű adatai

Szerzeményezéstől átvett könyv (db)	
új	7 094
rászámozásos	369
összesen:	7 463
Folyóirattártól átvett részcímes periodika:	405
Újonnan készített és revíziózott számítógépes rekord	db
	13 213
ebből	
Könyvrekordok megoszlása:	
új könyv	6 574
retrospektív konverzió keretében	4 039
összesen:	10 613
Részcímes periodika	408
CD/CD-ROM	111
Térkép	27
Sorozat	1 193
Utaló	296
Authority rekord	565
Szakozott	
Könyv	6 627
Térkép	27
CD/CD-ROM	111
összesen	6 765
Tárgyszavazott rekord	4 210
Elkészített tárgyszó	21 050

IV. OLVASÓSZOLGÁLAT
(könyvolvasó, folyóirattár, különgyűjtemények)

A beiratkozott olvasók száma 2002. évben 10 091 fő volt, ebből kölcsönző 3 517. A beiratkozási és kölcsönzési díjakból 2 238 775 forint. folyt be. Január 1-i hatállyal bevezettük az ingyenes ún. regisztrációs olvasójegyet, mely az olvasótermi kézikönyvek és a katalógusok használatára jogosít. Ezzel a lehetőséggel összesen 1 512 fő élt.

A helyben olvasóink többségét továbbra is az egyetemi, főiskolai és PhD-hallgatók teszik ki. Örvendetes, hogy egyre több igényes, felkészült egyetemista, fiatal kutató használja olvasótermünket kutatóhelyként. Az olvasók magatartásában az utóbbi években alapvetően minőségi változás tapasztalható. A Könyvtár állományának használtsági mutatói szinte az összes tudományszak tekintetében növekedtek. A kiegészítésként tudományos kutatómunkával foglalkozó olvasók által használt egységek száma a humaniórák területén növekedett.

A külön-gyűjtemények használói többnyire minősített kutatók, köztük számos akadémikus használja rendszeresen a Kézirattárat (pl. Ritoók Zsigmond, Borzsák István, Jakó Zsigmond és Benkő Samu).

A Keleti Gyűjteményben többek között huzamosabb ideig kutattak a brit-magyar projektben résztvevők: Helen Wang, John Falconer, Lilla Russell-Smith, valamint a török kéziratokkal foglalkozó Parlatir professzor.

1. A használók tudományos fokozat és foglalkozás szerint megoszlása (%)

	Könyvolvasó	Folyóiratolvasó
MTA rendes és levelező tagja	0,89	0,9
Egyetemi tanár, tudományok doktora, kandidátus	13,15	7,5
Egyetemi oktató	7,65	10,3
Tudományos kutató, PhD hallgató	11,36	16,9
Nem főfoglalkozású kutató	7,85	8,1
Egyetemi hallgató	55,75	56,1
Egyéb	3,35	0,2
	100 %	100 %

2. Az állomány használatának megoszlása szakok szerint (%)

Szakcsoport	Könyv	Folyóirat
0 általános művek	3,00	15,0
1/2 filozófia, pszichológia, vallás	13,78	4,5
3 társadalomtud.	7,78	16,7
5 természettud.	3,85	5,3
6 alkalmazott tud.	3,07	1,8
7 művészetek	3,79	6,9
80 nyelvtudomány	9,92	23,1
82 irodalomtudomány	34,42	15,3
9 földrajztud., régészet, történettudomány	20,39	11,4
	100 %	100 %

3. Az állományhasználat adatai - modern könyvolvasó, folyóirattár és különgyűjtemények

	Beiratkozott olvasók száma	Könyvtárhasználatok száma		Kölcsönzött dokumentumok száma	Helyben használt dokumentumok száma
		Összesen	Ebből kölcsönzők		
2002	10 091	58 601	8 563	19 148	450 466
2001	9 722	59 469	7 810	19 638	479 745

A **kölcsönzés**i forgalom a tavalyi évhez hasonlóan alakult, csupán a szolgáltatási alkalmak száma mutat némi növekedést. Emelkedett a kölcsönzésre beiratkozottak száma, ugyanis az egyetemek egyre több társadalomtudományi és természettudományi PhD diplomást bocsátanak ki, és ezek a kutatók könyvtári szabályzatunk értelmében igénybe vehetik kölcsönzési szolgáltatásainkat. A kölcsönadható könyvek számát néhány indokolt kivételtől eltekintve szigorúan betartottuk. Elveszett könyvekért könyvtartozás címén olvasóink 55 353 forintot fizettek be. Felszólításaink eredménytelensége miatt 11 esetben fordultunk bírósághoz fizetési meghagyással 227 322 forint követelésre. Ebben az évben is fel kellett számolnunk több régi behajthatatlan kölcsönzési ügyletet.

4. A könyvtárközi kölcsönzés számadatai

Könyvtárközi kérések	száma	**Teljesítés**	eredetiben	nyomtatott formában	elektronikus formában
beérkezett kérések	2 257	küldött dokumentumok	1 330	357	332
küldött kérések	127	kapott dokumentumok	113	3	

Az MTA Könyvtára az ODR tagkönyvtáraként – elsősorban gyűjteményének egyedi jellege miatt –kiemelkedő szerepet játszik a hazai könyvtárközi kölcsönzésben.

Raktározás

A nyári zárás alatt a nagy esőzések következtében beázott a Pince 2 raktárunk, szerencsére az ott őrzött könyveket nem érte kár. A Duna áradása miatt további erőfeszítéseket kellett tenni, az alsó polcokon levő állományt biztonságosabb helyre kellett átrakni. A beázás és az áradásveszély elmúltával átmenetileg a magas páratartalom okozott gondot. Az esőcsatorna korábbi rossz bekötése okozta nehézségek az év végéig elhúzódtak. Kb. 17 000 kötetet kénytelenek voltunk fóliázni, így onnan hónapokig szünetelt a kiszolgálás. Az augusztusi nyitás után - ezt a 17 000 kötetet kivéve – biztosítottuk a könyvek zavartalan kiszolgálását. Korszerű, hitelesített hőmérséklet- és páramérő beszerzése révén megoldottuk raktáraink levegőjének rendszeres ellenőrzését.

Folytatódott a könyvanyag folyamatos kiszállítása a törökbálinti raktárba, így 142 polcfolyómétert sikerült felszabadítani az új könyvek részére.

Az Újpesti rakparti raktárat 2003. május 31-ig ki kell üríteni. Az ott tárolt anyag nagyobb része a törökbálinti raktárba kerül, kisebb részét több szakaszban más könyvtárak részére felajánljuk. Kikerült már 361 polcfolyóméter az 500 000-es könyvállományból és 6 432 kötet Kaszinó-anyag.

A törökbálinti raktár naponként kiszolgálja az Olvasószolgálat, a Folyóiratosztály, a Keleti Gyűjtemény, a Kézirattár és a Levéltár kéréseit, elhelyezi a gyarapodást és kezeli a cseretartalékot. Az év során az ún. akadémiai fölös csereanyag mozgatása jelentett komoly munkát a raktárnak. További állandó, nehéz fizikai munkát jelent az Újpesti rakparti raktárból származó anyag elhelyezése.

A törökbálinti raktárbővítés terve és költségvetése elkészült. A közbeszerzési eljárás lefolytatása után 2003 első felében elkezdődik az építkezés.

Állományvédelem

A **kötészet** munkájának nagy részét az Újpesti rakparti raktárból áthozott anyag tisztítása tette ki. Az elmúlt évben a kötészet dolgozói 6 432 kötetet fertőtlenítettek, tisztítottak

A kötészet 2002-ben bekötött összesen 1 800, restaurált 23 kötetet és elvégzett egyéb kötészeti munkákat.

A **Kézirattár** 259 fólió kéziratot (oklevél, metszet, akvarell, térkép, levelezés) és 13 kötetet (ősnyomtatvány, antikva és kötetes kézirat, pl. Széchenyi-napló) restauráltatott NKÖM pályázati támogatásból. A nyári zárás alatt egy többéves NKÖM pályázat első szakaszaként megkezdődtek a preventív állományvédelmi munkálatok, melyek az e célra nyert újabb pályázati támogatásból 2003-ban is folytatódhatnak.

A **Mikrofilmtár** állományvédelmi céllal elkezdte a Magyarország vármegyéi és városai című többkötetes sorozat mikrofilmezését. Lezajlott a pozitív mikrofilmek állományellenőrzése, az olvasótermi galériában található filmek portalanítása, valamint az elhasználódott dobozok cseréje.

Reprográfia

Fotótechnikai szolgáltatások

Felvételek száma	**2001**	**2002**
Mikrofilm	17 251	13 638
Kisfilm	646	397
6x6 vagy színes felvétel	721	348
Összesen	**18 618**	**14 383**

Másolatok száma	**2001**	**2002**
Mikrofilm-másolat	1 799	297
Fotókópia (nagyítás)	935	621
Elektrosztatikus nagyítás	10 191	7 170
Összesen	**12 925**	**8 088**

Xerox gyorsmásolat

A Xerox-műhely 2002-ben 1 771 megrendelésre 117 617 db másolatot készített (ebből belső használatra 43 089 db-ot).

A Kézirattár 155 megrendelésre 7 116 másolatot készített.

Az Olvasóteremben elhelyezett önkiszolgáló gépen 170 236 oldal másolat készült el.

V. INFORMÁCIÓSZOLGÁLTATÁS

A Könyvtár olvasókat fogadó valamennyi osztálya rendszeresen ad tájékoztatást mind szóban, mind írásban hazai és külföldi érdeklődőknek egyaránt. 60 esetben került sor hosszasabb utánjárást igénylő kérdés megválaszolására. Különösen gyakran érkezik több napos kutatást is igénylő kérés a Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteményéhez (mint pl. J. Chr. Gottsched állományunkban lévő művei, J. H. Jung-Stilling kéziratai és művei).

2002-ben újabb adatbázisokkal bővült az **információellátás**. Az információszolgáltatásban kiemelkedő jelentőségű volt az Oktatási Minisztérium által elindított és az MTA által is támogatott Elektronikus Információszolgáltatás (**EISz**) program keretében hozzáférhető adatbázisok használata. Ezek a következők: ISI **Web of Science** mindhárom szekciója (SCI, SSCI, AHCI), Elsevier **ScienceDirect**, a **SwetsNet Navigator,** az **Akadémiai Kiadó** folyóiratai és szótárai.

Az MTA Könyvtár által szervezett konzorcium sikeres OTKA pályázata révén novembertől hozzáférhetőek a ProQuest Information and Learning/Chadwyck-Healey **Periodical Contents Index** és **Literature Online** adatbázisai. A konzorcium tagjai az akadémiai intézetek, valamint nyolc egyetem: Debreceni Egyetem, ELTE, Miskolci Egyetem, Nyugatmagyarországi Egyetem, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Pécsi Tudományegyetem, Szegedi Tudományegyetem, Veszprémi Egyetem).

A fentieken kívül konzorciális együttműködés révén hozzáférhetőek még a következő online adatbázisok:

- az *ELTE Egyetemi Könyvtár* továbbra is biztosította a **Philosopher's Index** adatbázist CD-ROM-on. A **Patrologia Latina** adatbázist az előző évekkel ellentétben nem fizették elő az interneten, a CD-ROM változatot pedig technikai okok miatt nem tudták szolgáltatni;
- a *BME OMIKK* által szervezett konzorciumok révén hozzájutottunk a **SpringerLink** teljesszövegű adatbázishoz, valamint a Gale **Expanded Academic ASAP** adatbázisához;
- a *PPKE BTK* szervezte konzorcium biztosítja a hozzáférést a **English Bibliography 15th Century to 1945**, a **Cetedok Library of Christian Latin Texts**, a **Thesaurus Diplomaticus**, a **Monumenta Germaniae Historica**, az **International Medieval Bibliography**, a **The Encylopedia of Religion**, valamint a **Hebrew and Aramic Lexicon of the Old Testament** adatbázisokhoz.

Az év során két adatbázisszolgáltató mutatkozott be: az OTKA pályázaton nyert adatbázisokat a ProQuest cég mutatta be, a ScienceDirect adatbázis használatáról az Elsevier cég két szakembere adott tájékoztatást.

Az **akadémikus bibliográfia** 2 610 tétellel bővült. A bibliográfia naprakészen tartalmazza az MTA belső- és külső tagjainak mind belföldi, mind külföldi publikációs anyagát.

A **Számítógépes Referensz Szolgálat** alkalmi keresési rendszerben szolgáltatott információt az ISI Science Citation Index adatbázisából. A munka túlnyomó részét az idézettség-keresés tette ki. Ezt a szolgáltatásunkat pályázatok benyújtásához, fokozatok eléréséhez, habilitációk elnyeréséhez, valamint akadémiai átvilágításokhoz vették igénybe. A megrendelők nagy része évek óta rendszeresen kéri a szolgáltatást, de új megrendelők is vannak, közülük többen visszamenőleg 1980-tól kérték idézettségüket. Többen igényelték impakt faktor igazolásukat is. Nagyobb forgalom főként a pályázatok idején, valamint év elején volt.

Szolgáltatásunkat jól kiegészíti a Web of Science adatbázis, amely valamennyi felsőoktatási intézményben és akadémiai kutatóintézetben ingyenesen hozzáférhető. Sokan használják, bár az idézettség lekérdezésére nem mindenki vállalkozik önállóan.

Alkalmi keresési rendszerben megrendelt CD-ROM alapú szolgáltatást 143 fő vette igénybe 285,5 gépóra felhasználásával.

A NKÖM Olvasás éve pályázata keretében pályáztunk az **MTA hivatalos kiadványainak digitalizálására**, melyhez egy hároméves projekt tervét vázoltuk fel. A projekt célja az MTA tudománytörténeti szempontból is jelentős kiadványainak digitalizálása és a hálózaton keresztüli elérhetőségének biztosítása. Az első évre 1 millió forint támogatást nyertünk. Ez a támogatás teszi lehetővé, hogy az alábbi sorozatok kötetei hamarosan elérhetőek lesznek az interneten:

Értekezések a Bölcsészeti Tudományok Köréből. 1(1867/70)-3(1889/1910);
Értekezések a Filozófiai és Társadalomtudományok Köréből. 1(1911/16)-6(1943/48);
Értekezések a Nyelv-és Széptudományi Osztály Köréből. 1(1867/69)-26(1941/48);
Értekezések a Társadalmi Tudományok Köréből. 1(1867/70)-14(1915);
Értekezések a Történeti Tudományok Köréből. 1(1867/70)-26(1942/47).

VI. KÖNYVTÁRGÉPESÍTÉS

Az előző év őszén telepített új könyvtári integrált rendszer, az ALEPH 505 2002 folyamán már üzemszerűen működött. A kliens-szerver típusú, grafikus alapú modern rendszerre történő áttérés (új hálózat, új operációs rendszerek, MARC-alapú katalogizálás, stb.) folyamatában jelentkező problémákat többnyire sikerült kiküszöbölni. A könyvtárosi munkát és az olvasói keresést egyaránt nehezítő programhibákat a szállító képviselője, az Ex Libris Hungary Kft egy javítócsomag telepítésével igyekezett eltávolítani. Az olvasói-használói szinten, az online katalógus (OPAC) web-felületén számos korrekció történt, ma már csaknem teljesen magyar nyelvű felületet tudunk nyújtani az adatbázisba belépők számára.

Az MTA központi beruházási keretéből az MTA Székházában működő különgyűjteményeink is bekapcsolódtak az UTP-alapú helyi hálózatba. Ezáltal vált lehe-

tővé, hogy a feldolgozás ezeken az osztályokon is áttérjen az ALEPH 505 integrált rendszerre.

Az MTA központi beruházási keretéből, pályázati támogatásból és saját forrásból folytatódott a PC-állomány megújítása: vettünk összesen 37 új asztali számítógépet, 8 nyomtatót és két lapolvasót.

Két gépet és egy nyomtatót a központi illetményszámfejtés céljára vettünk központi támogatásból.

2002-ben az MTAK honlapján (w3.mtak.hu) 26 374 belépést rögzítettünk.

VII. AKADÉMIAI LEVÉLTÁR

A Levéltár 2002-ben tovább gyarapította állományát, folytatta a begyűjtött anyag feldolgozását és ellátta az MTA Titkárság és a Doktori Tanács irattári feladatait és a levéltári kutatószolgálatot.

Az iratállomány növekedése 55,8 ifm volt. Az év végére az iratállomány mennyisége elérte a 2 415,85 ifm-t. Az átvett jelentősebb irategyüttesek: OTKA Iroda 35,4 ifm, az MTA Könyvtár 4,8 ifm, a TMB 3,24 ifm és a Doktori Tanács 2,88 ifm. A hang- és fotógyűjteményünk az elmúlt évben nem gyarapodott.

Az intézetek iratkezelésének folyamatos ellenőrzésére nincs lehetőségünk, de alkalmanként tanácsot adunk, ill. ellenőrzünk, és többször adunk ki selejtezési engedélyt. Idén az OTKA Irodával és MTA Titkársága több egységével beszéltük meg az iratrendezést, és írtuk alá a selejtezési jegyzőkönyveket. Részt vettünk az MTA Titkársága új iratkezelési szabályzatának munkáiban.

Az iratrendezés az elmúlt években kialakult gyakorlat szerint folyt, elsősorban az újonnan beérkezett és a kutatószolgálat számára elővett anyagokban végeztünk közép- és darabszintű rendezést. Így ebben az évben elsősorban a TMB személyi dossziéit (1 531 dosszié) és a Természettudományi Főosztály iratait rendeztük. Elvégeztük a kiemelt dossziék katalóguscédulájának a javítását és megindult a TMB katalógus teljes revíziója is. Átvettük az utolsó TMB plénumokat és a Doktori Tanács üléseit, ezekhez elkészült egy időrendi mutató. Így rendelkezésre áll a TMB teljes működési ideje alatt (1952-1995) lezajlott ülések jegyzéke. A levéltári segédletek új darabja az a lista, amelyik tartalmazza azoknak a kandidátusoknak és doktoroknak a nevét, akik 1952-ben addigi tudományos munkájukra kaptak fokozatot. Az akadémikusokról készített számítógépes nyilvántartásunkat bővítettük a tiszteleti és külső tagok adataival.

2002-ben 24 kutató (ebből 2 külföldi) kért és kapott kutatási engedélyt. A kutatók 285 esetben 1 891 raktári egységnyi anyagot kaptak kézhez és 1 222 másolatot készítettünk számukra. Az MTA Titkárságának 76 esetben adtunk felvilágosítást vagy kerestünk elő iratot és 325 másolatot készítettünk. Nyugdíj-igazoláshoz 3 esetben kerestünk anyagot.

2002-ben is járt a Levéltárban a szakfelügyelő, ebben az évben az informatika alkalmazásának helyzetét ellenőrizte. Jelentésében, amelyet a levéltár fenntartójának is elküldött, leírta, hogy a vizsgált témában kifogása nincs.

VIII. MTA LUKÁCS ARCHIVUM ÉS KÖNYVTÁR

A könyvtár állománygyarapítására 2002-ben 200 000 forint állt rendelkezésre. Ebből folyóiratra 61 336 forintot (23 cím), könyvre 156 624 forintot (61 tétel) költöttek. 20 könyvet ajándékba kapott az Archívum. Egyszeri, állománygyarapításra kapott összegből 202 161 forintért idegen nyelvű kézikönyveket, szótárakat vásároltunk (29 kötet).

A City TV filmet készített Lukács Györgyről az Archívumban. Munkájukat dokumentumok bemutatásával és egy Lukácsról adott interjúval segítettük.

Külföldi kutatók voltak: *Werner Jung, Antonia Opitz, Gantner Brigitta* (Németország); *Ryo Nishinaga* (Japán); *Tarr Zoltán* (USA).

Agárdi Péter

Publikáció: *Kultúra és média a magyar ezredfordulón.* Tanulmányok. Pécs, 2002, PTE TTK FEEFI; *Kultúra és hatalom 2001-ben.* In: Lázár A. Tibor (szerk.): 4 év tévúton. Budapest, 2002, „2002" Társaság, 243–253. o.; *Kultúra, média és hatalom 2001-ben, avagy az ország négy részre szakadása.* =Kurtán Sándor, Sándor Péter, Vass László (szerk.): Magyarország politikai évkönyve 2001-ről. Budapest, 2002, Demokrácia Kutatások Magyar Központja Közhasznú Alapítvány, I. kötet 468–479. o.; *„Azok a szürke hetvenes évek".* In: Veres András (szerk.): A hetvenes évek kultúrája. Tanácskozás a Fiatal Művészek Klubjában 1980. április 10-12. Dokumentumválogatás. Budapest, 2002, Balassi Kiadó, 32–37. o.; *Búcsú a Bródy Sándor utcától? Avagy a közszolgálati rádiózás alternatívája.* [Mellékletekkel.] In: Enyedi Nagy Mihály, Polyák Gábor, dr. Sarkady Ildikó (szerk.): Magyarország médiakönyve 2002. Budapest, 2002, ENAMIKÉ, I. kötet, 133–139. o. és II. kötet, 747–757. o.; *A kultúra esélyei hazánkban az ezredfordulón.* In: Kenyeres Zoltán, Gintli Tibor (szerk.): Pillanatkép a hazai irodalomtudományról. In memoriam Szabolcsi Miklós. Budapest, 2002, Anonymus, 436–446. o. *A kultúra hatalma vagy a hatalom kultúrája.* =Criticai Lapok 2002. 1–2. sz. 26-27. o.; *Kultúra, média és hatalom, avagy az ország négy részre szakadása.* =Mozgó Világ 2002. 3. sz. 90–96. o.; *Alkalmi írás a szocializmus állásáról.* =Eszmélet 55. sz., 2002. ősz, 4–24. o. *Vaklárma harangszóval. Esettanulmány a rádiós Déli harangszó körüli műbalhéról és egy valódi konfliktussorozatról.* =Mozgó Világ 2002. 11. sz. 49–63. o.

Szerkesztés: *Gyurkó László összes műveinek folyamatos digitális szerkesztése a Digitális Irodalmi Akadémia honlapján* [http://alfred.neuman-haz.hu//DIA]; (előszó és szerk.): Schnellbach Zsófia: *A múlt öröksége.* =Tudásmendzsment 2002. március, III. évf. 1. sz. 91–96. o.

Előkészületben: *Magyarország, illetve a magyarság kultúrája és közművelődése az ezredfordulón.* Kb. 6 íves tanulmány az MTA szerkesztésében és a Kossuth Kiadó gondozásában megjelenő „Magyar Tudománytár" c. sorozat VII. kötetébe (A magyarság kultúrája).

Oktatás: a Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Intézetében *Magyar művelődéstörténet; Sajtó- és médiaismeret; Magyar*

kultúra az ezredfordulón című kurzusok; alkalmi előadások az ELTE kulturális menedzserképző programján.

Konferenciák, előadások: *Kunfi Zsigmondról.* Budapest, Csillaghegyi Evangélikus Közösség – 2002. április 14.; *Felsőoktatás, általános műveltség és funkcionális művelődéstörténet.* PTE BTK jubileumi tudományos konferencia – 2002. szeptember 27. *A BBC és a Kádár-korszak Magyar Rádiója.* Élő kerekasztal-beszélgetés Londonban, a BBC műsorában. – 2002. október 23.

Hévizi Ottó

Publikáció: *Az autochton ítélkezésről* Gond 33, 2002.

Kontrollfordítás: Walter Benjamin: *A művészetkritika fogalma a német romantikában.* Gond-Cura Alapítvány–Palatinus Kiadó, előkészületben; Martin Heidegger: *Útjelzők.* Osiris Kiadó, megjelenés előtt /Sapientia Humana – Martin Heidegger művei/.

Szerkesztés: Gond 31–34.

Sorozatszerkesztés: Immanuel Kant: *Prekritikai írások.* Budapest, 2003, Gond-Cura Alapítvány–Osiris Kiadó (megjelenés előtt) /Sapientia humana – Immanuel Kant művei/; a Gond-Cura Alapítvány és a Palatinus Kiadó közös gondozásában megjelenő Gutenberg tér című sorozat alábbi kötetei jelentek meg 2002-ben: C. M. Bradley: *Shakespeare tragédiái,* Ivan Illich: *A szöveg szőlőskertje,* Kunszt György: *Nihil és ámen,* Dodds: *Görögség és az irracionalizmus,* Hannah Arendt: *Mi a politika,* Rugási Gyula: *A pillanat foglya.*

Oktatás: Kant-, Nietzsche- és általános esztétikakurzusok a Debreceni KLTE Filozófiai Intézetében.

Kardos András

Publikáció: *Az apológia útjai.* Ex Symposion 200/4. *Igazság és tolerancia.* Vulgo 2002/2. Könyvkritikák a *Magyar Narancs*ban és az *Élet és Irodalom*ban.

Sorozatszerkesztés: Immanuel Kant: *Prekritikai írások*. Budapest, 2003, Gond-Cura Alapítvány–Osiris Kiadó (megjelenés előtt) /Sapientia humana – Immanuel Kant művei/; a Gond-Cura Alapítvány és a Palatinus Kiadó közös gondozásában megjelenő Gutenberg tér című sorozat alábbi kötetei jelentek meg 2002-ben: C. M. Bradley: *Shakespeare tragédiái,* Ivan Illich: *A szöveg szőlőskertje,* Kunszt György: *Nihil és ámen,* Dodds: *Görögség és az irracionalizmus,* Hannah Arendt: *Mi a politika,* Rugási Gyula: *A pillanat foglya.*

Kontrollfordítás: C. M. Bradley: *Shakespeare tragédiái;* Dodds: *Görögség és az irracionalizmus.* /Gutenber tér/

Szerkesztés: a *Gond* című filozófiai esszéfolyóirat 31–34. számai.

Oktatás: a debreceni KLTE Filozófiai Intézet Esztétika Tanszékén filozófiatörténeti kurzusok.

Mesterházi Miklós

Publikáció: *E zavart golyó.* Hozzászólás Sohajda Ferenc *Eset és esemény. A konkrétum történeti vizsgálatának lehetőségei és jelentősége* című dolgozatához az Atelier – Magyar–francia Társadalomtudományi Központ konferenciáján. Megjelent: Atelier–L'Harmattan, 2002; *A „nyomokról" és „jelekről", a történetfilozófus Fichte egy excesszusáról, a történetek értelméről, avagy az isteni computerről.* Előadás az ELTE Filozófiai Intézet Nyelvfilozófiai Kutatócsoport rendezésében tartott *Jel, esemény, történeti jel* című konferenciáján, Világosság 2002/4. *Immanuel Kant 1401. antropológiai tárgyú észrevételéről.* Előadás a BDTF által rendezett, *Az európai tradíció és az emberi jogok* c. konferencián, in Tallár Ferenc (szerk.): *Az európai tradíció és az emberi jogok.* Osiris, 2002.

Fordítás: Immanuel Kant: *Antropológia* (előkészületben); Immanuel Kant: *Elmélkedések az optimizmusról, kísérletképpen; Levelezés; Hátrahagyott metafizikai észrevételek,* in: uő: *Prekritikai írások.* Budapest, 2003, Gond-Cura Alapítvány–Osiris Kiadó (megjelenés előtt) /Sapientia humana – Immanuel Kant művei/; Sir David Ross: *Kant etikája. Kommentár Az erkölcsök metafizikájának alapvetéséhez.* Gond, 2002/31. Gond-Cura Alapítvány–Palatinus Kiadó, 2003 (megjelenés előtt) /Gutenberg tér/.

Fordítás, szerkesztés: Paul Feyerabend: *A módszer ellen.* Atlantisz Kiadó, 2002.

Oktatás: elme- és morálfilozófiai kurzusok a BDTF-n a 2001/2002-es tanév téli szemeszterében.

Pongrácz Tibor

Sorozatszerkesztés: Martin Heidegger: *Wegmarken.* Osiris, 2003 /Sapientia humana – Martin Heidegger művei/ (megjelenés előtt). A fordítások összevetése az eredetivel, szerkesztői jegyzetek elkészítése, utószó írása.

Fordítás: Martin Heidegger *A lét kérdéséhez, Az igazság lényegéről, Hegel és a görögök* című tanulmányai, in: *Wegmarken* (lásd fönt).

Kontrollfordítás: Martin Heidegger: *Grundbegriffe der Metaphysik,* a fönti sorozat következő kötete.

Oktatás: a debreceni KLTE Filozófia Tanszékén *Esztétikatörténeti előadás, Arisztotelész* Etikája, *Fejezetek a modernitás esztétikájából, Heidegger görög témájú interpretációi* című kurzusok.

Székely Mária

Szerkesztés, szöveggondozás: Rugási Gyula: *A pillanat foglya.* Budapest, 2002, Gond-Cura Alapítvány–Palatinus Kiadó /Gutenberg tér/; Fehér Ferenc–Heller Ágnes: *Marx és a modernitás.* Budapest, 2002, Argumentum Kiadó–Lukács Archívum /Alternatívák/; V. T. Szereda–A. Sz. Sztikalin (szerk.): *Vallatás a Lubjankán.* Lukács György vizsgálati ügyiratai – Életrajzi dokumentumok. Budapest, 2002, Argumentum Kiadó–Lukács Archívum /Archívumi füzetek 13./; Sir David Ross: *Kant etikája.* Kommentár *Az erkölcsök metafizikájának alapvetésé*hez. Budapest, 2003, Gond-Cura Alapítvány–Palatinus Kiadó (megjelenés előtt)

/Gutenberg tér/; Immanuel Kant: *Prekritikai írások.* Budapest, 2003, Gond-Cura Alapítvány–Osiris Kiadó (megjelenés előtt) /Sapientia humana – Immanuel Kant művei/; *Gond*. Filozófiai esszéfolyóirat 31. sz.

Tanfolyam: részt vesz a FSZEK szervezésében 2002 szeptemberében indult könyvtáros-asszisztens képző tanfolyamon.

Sziklai László

Publikáció: *Sztálinizmus és fasizmus.* Jószöveg Műhely Kiadó, 2002; *Lukács György* (életrajz) Magyar Géniusz (angol nyelven, megjelenés előtt);

Szerkesztés, kontrollfordítás, előszó: *Vallatás a Lubjankán.* Lukács György vizsgálati ügyiratai – Életrajzi dokumentumok. Argumentum Kiadó–Lukács Archívum, 2002 /Archívumi Füzetek 13./

Oktatás: az ELTE BTK Művészetelméleti és Médiakutatási Intézet Esztétika Tanszékén *Művészeti rendszerek a XIX. században (Hegel, Schopenhauer); Wagner, Schopenhauer, Nietzsche és a zene* című kurzusok.

Szakdolgozat-értékelés: Pólik József: *Georg Büchner* Danton halála *című drámájáról;* Isztray Simon: *Heidegger Nietzsche értelmezése;* Dinai Pál: *Az esztétika fogalma Kierkegaard-nál. Pilinszky esztétikája a kierkegaard-i esszencia analízis fényében.*

Interjú: *Almási Miklós 70 éves.* Duna Televízió. Szerkesztő-riporter Bárdos Judit; *Lukács György.* Híres emberek az V. kerületben sorozat. City TV.

IX. TUDOMÁNYOS ÉS SZAKÉRTŐI MUNKA

A Könyvtár szakirányú tevékenységéhez szervesen kapcsolódik munkatársainak kutatói, szakértői munkája. Az intézmény a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, az Informatikai és Könyvtári Szövetség, a Magyar Kulturális Szövetség, a Magyar Tartalomipari Szövetség, valamint a HUNGARNET Egyesület tagjaként vett részt e fórumok szakmai munkájában. Munkatársai közreműködtek az Országos Dokumentumellátó Rendszer (ODR) munkabizottság munkájában, az EISZ-bizottságban, a NKÖM Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Főosztálya által a határon túli magyar könyvtárak számára kiírt pályázatok elbírálásában, a Felsőoktatási Programiroda által kiírt könyvtár-gyarapítási pályázatok elbírálásában, a Magyar Országos Közös Katalógus (MOKKA), valamint a Magyar Elektronikus Könyvtár tevékenységében. A munkatársak érdeklődésüknek megfelelően egyénileg tagjai tudományos társaságoknak, bizottságoknak, részt vesznek a könyvtári szaksajtó és különböző szakfolyóiratok szerkesztési munkáiban, egyetemi oktatásban.

1. Egyéni kutatások:

***Apor Éva* kandidátus**: A *Stein Aurél katalógus* szerkesztése, a *Kaufmann Memorial Volume* szerkesztése, a *Goldziher Memorial Volume* szerkesztése;
***Babus Antal* PhD**: Fülep Lajos az 1918-1919-es forradalmakban. c. PhD disszertáció megvédése;
Bánhegyi Zsolt: PhD tanulmányok keretében szigorlat, anyaggyűjtés a könyvtár-tudományi disszertációjához;
Huszághné Kelecsényi Ágnes: A Stein-katalógus bevezető tanulmánya, PhD tanulmányok keretében szigorlat;
dr. Isztray Botond: A *„Mozdulatlan vándorlás“* c. regény elkészült, készül *„Az éjszaka munkái”*c. regény;
***Körmendy Kinga* PhD**: Tanulmány készítése a magyarországi középkori értelmiség képzéséről és kultúrájáról, az angers-i egyetemen 2002. évben az Anjou uralkodók országainak műveltségével foglalkozó konferenciára;
dr. Mázi Béla: Nemzetiségi egyházközségi adatgyűjtés 1942/1943, Bolyai és Kossuth kiállítások rendezése. A Bolyai kiállítás kalauzának összeállítása;
***Miklósvölgyi Zsoltné* PhD**: „*A mongol szleng”* c. disszertáció megvédésével PhD fokozatot szerzett. Szakcikkeket írt a mongol lexikológia területén;
***Orosz Gergely*:** Tibeti kéziratok és fanyomatok feldolgozása, előadások tartása az ELTE BTK tibeti szakán, szakcikkek írása;
***Rojasné Marth Hildegard* PhD**: tanulmánya José Jiménez Lozano spanyol író munkásságáról részben elkészült;
***Rozsondai Marianne* kandidátus**: Corvina-kötések típusai, mestere és datálása;
Tóth Gábor: Hugo de Santo Victore „*Libellus de formatione arche” c*. művének értelmezése c. PhD disszertáció elkészült.

A kutatónapot 12 fő vette igénybe heti 12, illetve 8 órás időkeretben.

A kulturális szakemberek szervezett **képzés**i rendszeréről, követelményeiről és a képzés finanszírozásáról szóló 1/2000. (I.14.) NKÖM rendelet értelmében az intézmény vezetése módosította a Könyvtár hét évre szóló továbbképzési tervét, valamint a 2002-2003. évekre szóló beiskolázási tervét.

2. Munkatársak publikációi, előadásai

***Apor Éva* kandidátus**
-*Catalogue of the Collections of Sir Aurel Stein in the Library of the Hungarian Academy of Sciences.* Compiled by John Falconer, Ágnes Kárteszi, Ágnes Kelecsényi, Lilla Russel-Smith. Ed. by Éva Apor and Helen Wang. Bp.- [London], Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára - British Museum, 2002. 350 p. (Keleti tanulmányok, 11.)

- *Sir Aurel Stein and his Hungarian background.* Előadás a British Museum *Sir Aurel Stein and Central Asia* c. tudományos ülésén. London, 2002. március 23.;
- *Stein Aurél, az iranisztika és a magyar-brit közös projekt*. Előadás a *Stein Aurél Emlékülésen*, Budapest,. 2002. május 14.;
- *Ligeti Lajos és az MTAK Keleti Gyűjteménye*. Előadás a Madách Imre Városi Könyvtárban, Balassagyarmat, 2002. október 18.;
- *Oriental MSS in the Library of the Hungarian Academy of Sciences*. Előadás a Freie Universität, Berlin munkaértekezletén, 2002. december 14.

***Babus Antal* PhD**
- *Fülep Lajos az 1918–1919-es forradalmakban.*
= Új Forrás, 2002. 3. pp. 30–51.; 2002. 4. pp. 40–66.; 2002. 5. pp. 53–76.; 2002. 6. pp. 27–46.; 2002. 7. pp. 62–82.;
- *Fülep Lajos az 1918–1919-es forradalmakban.* Részlet.
In: Az elsodort író. In memoriam Szabó Dezső. Bp.,Nap Kiadó, 2002. 100–107.;
- *Illyés Gyula és Fülep Lajos az egyke ellen.*
= Studia Litteraria, Debrecen, 2002. Tomus XL. 26–34.;
- *Meddig hallgatott Illyés Gyula 1956 után?*
= http://www.arssacra.hu;
- *Safarevics, Igor: A szocializmus mint világtörténelmi jelenség.* Bp., Kairosz Kiadó, 2002. Fordítás. 448 p.;

- *Illyés Gyula és Fülep Lajos az egyke ellen.* Előadás az Illyés Gyula születésének 100. évfordulója alkalmából az MTA által rendezett centenáriumi konferencián. Budapest, 2002. november 5.;
- *Illyés Gyula.* Tihanyi Apátság. Tetőtéri Esték. Tihany, 2002. november 8.

Bánhegyi Zsolt
- *Az ICAU 12. Konferenciája. Bővített összegzés.*
= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 49. 2002. 2. pp. 66-76.;
- *Digitális referensz az USA-ban***.**
= Könyvtári Figyelő, 47. 2001. 4. pp. 694-698.;
(http://www.ki.oszk.hu/kf/2001/4/banhegyi.html**)**
- *Az információ alkonya.*
= Módszertani Lapok – Könyvtárhasználattan. 9. 2002. 4. pp. 28-30.;
- *Age of Learning: brit-magyar konferencia.*
= Könyvtári Levelező/lap,14. 2002. 5. pp.13-16.;
- *Arany János a világhálón.*
= Népszabadság, 55. 2002.(augusztus 3.) 180. p.32.;
A Magyar Országgyűlés elnökei, 1848-2002.Parlamenti elnökök almanachja. [Könyvismertetés.]
= Könyvtári Levelező/lap, 14. 2002. 11. pp. 28-31.;
Hozzászólás Kovács Győző: A földkerekség népei c.írásához.
=Élet és Tudomány, 57. 2002. 40. p.1272. és 43. p.1367.

Bedecs László
- *Kezdetben volt. A* Sárkányfű *köréről*.
= Bárka, 2002.2. pp. 79-88.;
-*Őszi Kék* (Somlyó György: *Ahol van*)
= Élet és irodalom, 46. 2002. (június 7.) 23. pp.20.;
-*Odahaza van a haza* (Ferdinandy György: *Vadnyugati tárcatár*).
= Élet és Irodalom, 46. 2002. (szeptember 6.) 36. pp.25.;
-*Hálószobatitkok* (Rakovszky Zsuzsa: *A kígyó árnyéka*).
= Új Könyvpiac, 2002.10. p.13.

dr. Domsa Károlyné
- *Az ODR egy tagkönyvtár szemszögéből: A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának részvétele az ODR-programban.*
= Könyvtári Levelező/lap, 14. 2002. 11.pp.3-5.;

- *A 175 éves Akadémiai Könyvtár múltja, jelene és jövője*. Előadás a Madách Imre Városi Könyvtárban, Balassagyarmat, 2002. február 25.;
-*Az információhoz és dokumentumokhoz való hozzáférés biztosításának növelése.* Vitaindító és záróelőadás, valamint a téma moderálása az Informatikai és Könyvtári Szövetség szakmai napján. Budapest, 2002. december 10.

Gregorovicz Anikó
- *Gyors, pontos, korszerű: Ariel program a könyvtárközi másolatküldés szolgálatában.* Előadás az ODR konferencián, Tatabánya, 2002.október 7.

Horányi Károly
-*Az akadémikus Márai Sándor*.
= Kortárs, 2002. 4. pp. 51–71.;
- *Párhuzamos mitológiák.*
In: Kodolányi János helye és szerepe a magyar irodalomban. (A Magyar Írószövetség és a Mundus Magyar Egyetemi Kiadó szervezésében megrendezett konferencia előadásai.) Szerk. Biernaczky Szilárd. Bp. Mundus, 2002. 159–168.;
- *Ne panaszold a magányodat!* Kodolányi János levelezése Szabó Lőrinccel és Szabó Lőrincné Mikes Klárával 1948–1957. Szerk., a szöveget gondozta, az előszót és a jegyzeteket írta, a névmutatót összeáll. Horányi Károly. Bp. Argumentum, 2002. 408 p.;
- *Szabó Lőrinc: Örök Barátaink*. A költő kisebb lírai versfordításai. A szöveget gondozta: Horányi Károly és Kabdebó Lóránt. Bp. Osiris, 2002. 1–2. köt.;
-*Bolyai János emlékezete*. [Kiállítási kalauz Bolyai János születésének 200. évfordulóján a Magyar Tudományos Akadémián rendezett konferencia alkalmából.] Szerk. Horányi Károly és Mázi Béla. MTA Könyvtára, Bp. 2002. 80 p.

- *A levélíró Kodolányi Jánosról*. Előadás a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban Miskolc, 2002. április 9.

Huszághné Kelecsényi Ágnes

-*Sir Aurel Stein and the Library of the Hungarian Academy of Sciences*.
In: Catalogue of the Collections of Sir Aurel Stein in the Library of the Hungarian Academy of Sciences. Compiled by John Falconer, Ágnes Kárteszi, Ágnes Kelecsényi, Lilla Russel-Smith. Ed. by Éva Apor and Helen Wang. Bp.- [London], Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára - British Museum, 2002. 350 p. (Keleti tanulmányok, 11.). ;
-*A Hungarian on the Silk Road. Letters to Sir Aurel Stein from friends and colleagues* = The Hungarian Quarterly*,* 43. 2002. pp. 53-76.;

- *Sir Aurel Stein and the Hungarian Academy of Sciences.* Előadás a *Sir Aurel Stein and Central Asia* c. tudományos ülésen. London, British Museum, 2002. március. 23.;
- *Stein Aurél és a magyar tudományos élet.* Előadás a *Stein Aurél Emlékülésen*, Budapest,. 2002. május 14.

dr. Isztray Botond

-*Mozdulatlan vándorlás*. (Részlet a regényből.)
= Új Forrás, 34. 2002.1. pp.42-48.;
- Ért. (Esszénovella) Az Irodalom visszavág.10. 2001/2002.(december/január) téli szám, pp.53-62.

Kárteszi Mihályné

- *Catalogue of the Collections of Sir Aurel Stein in the Library of the Hungarian Academy of Sciences.* Compiled by John Falconer, Ágnes Kárteszi, Ágnes Kelecsényi, Lilla Russel-Smith. Ed. by Éva Apor and Helen Wang. Bp.- [London], Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára - British Museum, 2002. 350 p. (Keleti tanulmányok, 11.)

Kmety Andrea
- *EISZ felhasználóképző tanfolyamok könyvtárosoknak*. Előadás az Orvosi Könyvtárosok Budapesti Tájértekezletén, Budapest, 2002. június 12.;
- *Idézettség, impakt faktor… Fogalmak, amelyekről beszélünk, de mit is jelentenek?* - Előadás az MKE Társadalomtudományi Szekció „Az idézettség problémája a társadalomtudományi kutatásban" c. kerekasztal-megbeszélésén. Budapest, 2002. november 19.

***Körmendy Kinga* PhD**
- *A kánonjog középkori egyetemi oktatásával és a 15. századi esztergomi vikáriusok olvasmányaival, működésével kapcsolatos kéziratos források az esztergomi egyház 1543 előtti könyvállományában. – A 14-15. századi bolognai egyetem*

könyvkultúrájának egy magyar vonatkozású kódexe. – *A jogtudó magyar értelmiség és a Curia Romana a 16. század elején*.
In: Tanulmányok a magyarországi egyházjog középkori történetéről. Szerk. Erdő Péter. Bp. 2002. Szent István Társulat, pp.157–188, 189–210, 211–223. (Bibliotheca Instituti Postgradualis Iuris Canonici Universitatis Catholicae de Petro Pázmány nominatae, III. Studia 3.);
- *Kódexek, könyvek Esztergomban 1543 előtt. Fennmaradt kötetek.*
In: „Lux Pannoniae." Esztergom az ezeréves kulturális metropolis. Konferencia. 2000. június 15–17. Esztergom, 2001.[2002.], Balassa Bálint Múzeum, pp.109-135.;
- *Nagy Lajos király ismeretlen szupplikációja az ÖNB Cod. 2042 jelzetű kódexében.* (Adalék az Anjou-kori capella regia gyakorlatához.)
In: Rendi társadalom - polgári társadalom 6. Írástörténet – szakszerűsödés. A Hajnal István Kör velemi konferenciája. 1992. szept. 10–12. Szombathely, 2001.[2002.] Hajnal István Kör – Vas Megyei Levéltár, pp. 47–52.;
- *Die heiligen Könige von Ungarn und die Pilgerfahrt an den Rhein (München, Bayerische Staatsbibliothek, Clmae 21590.).*
In: Jubileumi csokor Csapodi Csaba tiszteletére. Tanulmányok. / Festschrift zu Ehren von Csaba Csapodi. Szerk./Ed. Rozsondai Marianne. Bp. 2002. Argumentum. pp.135–146.;

- *Kézirattárak különgyűjteményei? Értelmiségi könyvtárak.* Előadás az Írók könyvtárai c. konferencián a PIM-ben. Budapest, 2002. február 27.;
- *La formation universitaire des chanoines cathédraux d'Esztergom*. Az előadást felolvasták a 'Formation intellectuelle et culture du clergé dans les territoires angevins (milieu XIIIe fin XVe siecle) c. nemzetközi konferencián Angers, 2002. november 15.;
- A Teleki Mauzóleumnál *koszorúzási beszéd*, Szirák, 2002. március. 19.

dr.Mázi Béla
-*Thomas Ender felvidéki tájképei az MTA Könyvtárában és a világhálón* (Thomas Enders Landschaftsbilder über Oberungarn in der Bibliothek der Ungarischen Akademie der Wissenschaften und auf dem Internet).;
In: Jubileumi csokor Csapodi Csaba tiszteletére. Tanulmányok / Festschrift zu Ehren von Csaba Csapodi. Szerk./Ed. Rozsondai Marianne. Budapest, Argumentum, 2002, pp. 213–221. Társszerző: Rozsondai Béla;
- *Bolyai János emlékezete*. [Kiállítási kalauz Bolyai János születésének 200. évfordulóján a Magyar Tudományos Akadémián rendezett konferencia alkalmából.] Szerk. Horányi Károly és Mázi Béla. MTA Könyvtára, Bp. 2002. 80 p.

***Miklósvölgyi Zsoltné* PhD**
- *Mongol helnii etgeed üg helleg ba tovcs toli.* Ulan-Bator, 2002, Interpress. 158 p. (Doktori disszertáció);
-*Mongol etgeed üg hellegiin üüseh arguud*
= Mongolica 11.32. 2001.pp.282-287.;
- *A mongol szleng*

= Keletkutatás, megjelenés alatt;
- *Etgeed üg helleg gezs ju ve*?
= Mongol sudlalin erdem sinzsingeenii bicsig, megjelenés alatt;

- *Mongol etgeed üg hellegiin ner tomeoni asuudal*. Előadás a VIII. Nemzetközi Mongolisztikai Kongresszuson, Ulan-Bator, 2002. augusztus7.
- *Mai mongol nyelv.* Oktatás az ELTE BTK mongol szak doktori iskolán.

dr. Murányi Lajos
- *A Német Kutatási Központ (Deutsche Forschungsgemeinschaft, DFG) új könyvtári programjai és az azokban való részvétel lehetőségei, avagy érdemes-e tanulni mások tapasztalataiból?*
= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 49. 2002. 8. pp.312-317.;
- *A muzeális állománnyal rendelkező könyvtárak harmadik találkozója Budapesten.* (Tudósítás.)
= Könyvtári Levelezőlap, 14. 2002. 6. pp.27-28.;

- *Computerunterstütztes Lernen, e-Learning in Ungarn. Entwicklungen und Perspektiven.* Előadás a Verein Österreichischer Bibliothekare által szervezett *27. Bibliothekartag*on: Klagenfurt, 2002. szeptember 11.;
- Az előadás szövege rövidítve megjelent a *Informationszeitalter - Epoche des Vergessens. Handbuch zum 27. Bibliothekartag*. Klagenfurt : Universitätsbibliothek, 2002. kötetben, *6.fejezet, pp.19 -21*.; a teljes szöveg megtalálható a következő címen: http://voeb.uibk.ac.at/bibliothekartage/2002/muranyi.pdf.

Orosz Gergely
- *Tibeti kéziratok és fanyomatok az MTA Keleti Gyűjteményében*.
In: *Orientalista Nap 2001*. Budapest, MTA Orientalisztikai Bizottság- ELTE Orientalisztikai Intézet, 2002. pp. 64-71.;
- *A tibeti népi vallásosság ótibeti nyelvű rituális szövegeiről*.
In: Démonok és Megmentők. Iparművészeti Múzeum katalógusa, megjelenés alatt;
- *Ótibeti világi szövegek*, valamint *Tibeti irodalomtörténet*. Oktatás: ELTE BTK tibeti szakon.

***Rozsondai Béla* kandidátus**
- *Thomas Ender felvidéki tájképei az MTA Könyvtárában és a világhálón* (Thomas Enders Landschaftsbilder über Oberungarn in der Bibliothek der Ungarischen Akademie der Wissenschaften und auf dem Internet).
In: Jubileumi csokor Csapodi Csaba tiszteletére. Tanulmányok / Festschrift zu Ehren von Csaba Csapodi. Szerk./Ed. Rozsondai Marianne. Budapest, Argumentum, 2002, pp.213–221. Társszerző: Mázi Béla;

- *Nachlässe und Autographen in der Abteilung für Handschriften und Alte Bücher an der Bibliothek der Ungarischen Akademie der Wissenschaften in Budapest*. Előadás az

Arbeitstagung der österreichischen Literaturarchive c. konferencián, Bécs, 2002. április 25-26.
Az előadás szövege olvasható a következő címen: http://www.onb.ac.at/koop-litera/termine/archivtagung2002.html

Rozsondai Marianne **kandidátus**
- *Kinek készült valójában Nagylucsei Orbán Psalteriuma?* / Wem wurde eigentlich das Psalterium von Orbán Nagylucse hergestellt?
In: Jubileumi csokor Csapodi Csaba tiszteletére. Tanulmányok. / Festschrift zu Ehren von Csaba Csapodi. Szerk./Ed. Rozsondai Marianne. Budapest, Argumentum, 2002. pp.233–248.;
A festett pergamenkötések helye az európai kötéstörténetben.
In: Debreceni festett pergamenkötések. (Painted parchment bindings from Debrecen.) Szerk./Ed. Krankovics Ilona. Debrecen, Déri Múzeum, 2002. pp.16–30.;
- *A magyar kötéstörténeti kutatások újabb eredményei*./ Recent results of bookbinding research in Hungary.
In: Emlékkönyv a Teleki Téka alapításának 200. évfordulójára, 1802–2002. / Jubilee volume for Teleki Téka on the occasion of its 200 years anniversary. Szerk. / Ed. Deé Nagy Anikó, Sebestyén-Spielmann Mihály, Vakarcs Szilárd. Marosvásárhely, Mentor Kiadó, 2002. pp. 317–340, p. 582.;
- *Sulle legature in cuoio dorato per Mattia Corvino*.
In: Nel segno del corvo. Libri e miniature della biblioteca di Mattia Corvino re d'Ungheria (1443–1490). Modena, Il Bulino edizioni d'arte, 2002. (Il giardino delle Esperidi 16.) pp.248–259, p.287.;
- *Műkincsek születtek … születnek. A könyvkötés művészete*.
In: Print and Publishing. A nyomtatott kommunikáció szaklapja Magyarországon. Budapest, Grafika Typopress, 13. 2002. 71. pp.34–35.[Illusztrációk a Könyvtár állományáról];
- *Gutenberg Bibliája*.
In: Print and Publishing. A nyomtatott kommunikáció szaklapja Magyarországon. Budapest, Grafika Typopress, 13. 2002. 75. pp.10–11. [Illusztráció a Könyvtár B42 példányáról] ;
- *Jubileumi csokor Csapodi Csaba tiszteletére*./ Festschrift zu Ehren von Csaba Csapodi. Szerk./Ed. Rozsondai Marianne. Budapest, Argumentum, 2002. 433 p.[A tanulmánykötet szerkesztése];
- *Conradus Kyeser: Bellifortis. – Ludovicus Carbo: Dialogus de Mathiae regis laudibus.*
In: Uralkodók és corvinák. Az OSZK jubileumi kiállítása alapításának 200. évfordulóján, 2002. május 16 - augusztus 20. / Potentates and Corvinas. Anniversary exhibition of the National Széchényi Library. Ed. Karsay Orsolya. Budapest, OSZK, 2002, pp.234–237, 280–281. [Két szócikk a két kölcsönadott kódexről];
- *Írók könyvtárai*. Konferencia a Petőfi Irodalmi Múzeumban 2002. febr. 27.
= Magyar Könyvszemle, 118. 2002. pp.331–337.;

- Vekene, Emil van der: Reliures des XVIe et XVIIe siècles conservées à la Bibliothèque Nationale de Luxembourg. Luxembourg, 2000. Bibliothèque Nationale. = Magyar Könyvszemle, 118. 2002. pp.106–108. [Könyvismertetés];
- Honterus–emlékkönyv. Emlékülés és kiállítás Johannes Honterus halálának 450. évfordulója alkalmából az OSZK-ban, 1999 / Honterus–Festschrift. Wissenschaftliche Tagung und Ausstellung zum 450- jährigen Todestage von Johannes Honterus in der Ungarischen Széchényi Nationalbibliothek, 1999. Szerk./Hrsg. von W. Salgó Ágnes, Stemler Ágnes. Bp. OSZK - Osiris, 2001. /Libri de libris/
= Magyar Könyvszemle 118. 2002. pp. 342–345. [Könyvismertetés].

- *A Corvina-kötések típusai, mestere és datálása* Előadás a Teleki Téka alapításának 200. évfordulója alkalmából rendezett konferencián, Marosvásárhely, 2002. október 11-12.;
- Az *Írók könyvtárai* c. konferencián a PIM-ben, Budapest, 2002. február 27-én elnökként hozzászólás a hat előadáshoz.

Sallai Ágnes
- *Az ISI Social Science Citation Index adatbázis használata az Akadémiai Könyvtárban.*- Előadás az MKE Társadalomtudományi Szekció „Az idézettség problémája a társadalomtudományi kutatásban" c. kerekasztal-megbeszélésén. Budapest, 2002. november 19.

dr. Szabó Istvánné
- *Arany János - a demográfus, az epidemiológus.* (Társszerzők Horváth Imre, Vértes László).
= Orvosi Hetilap, 2002. 40. pp.2291-2294.

***Tatár Sándor* PhD**
- *Feltámadunk; Szindbád visszakívánkozik Ó-Budára.* [Versek]
= 2000, 14. 2002. 1. pp.35-36.;
- *Lélekgyógyíttatók; Kibélelni se kell.* [Versek]
= Forrás, 34. 2002. 2. pp.44-45.;
- *Orpheusz követné Eurüdikét; Egy: semmi. Minden: semmi.* [Versek]
= Új Forrás, 34. 2002. 3. pp.15-17.;
- *Esélyek; Ha már. Sajnálom. Ilyen sivár.; Magyarat tolláról.* [Versek]
= Élet és Irodalom, 46. 2002. 13. (március 29.), p.16.;
- *Peter Stamm: Nyári passió.* [Fordítás.]
= Nagyvilág, 47. 2002. 3. pp.368-376.;
- *Hm... "sapiens"; Az izgága/szánalmas szemléltető eszköz; Én szóltam.* [Versek]
= Életünk, 40. 2002. 4. pp.306-307.;
- *Lehetséges búcsúvers - 1937 tele; Vita conteplat...; Sakkmatt.*

[Versek]
= Holmi, 14. 2002. 4. pp. 487-488.;
- *Tévút, téveszköz, távkapcsoló.* [Versek]
= Jelenkor, 45. 2002. 5. 542. p.;
- *"Részeg-virágok és darázs-szó".*[Vers]
= Alibi hat hónapra. 2002. 2. [Kert], pp.103-104.;
- *Arthur Schnitzler: Én.*[Fordítás)]
= Az irodalom visszavág, Új folyam 11. 2002 tavasz-nyár, pp. 36-41.;
- *Moncsicsi a hurkapálcán.* [Vers]
= Népszabadság, 55. 2002. (június 12.), 135. p.11.;
- *(az ifjú) Heidegger a gyökerekig hatol; A varjuraj a város felé...* [Versek]
= Bárka, 10. 2002. 4. pp.8-10.;
- *Reiner Kunze: Száguldó éjszakai utazás; Az ezredfordulóra; November; Költő-tószt; Legenda Szessuról, a nagy festőről; A fal; Richard Pietraß: A tapéták*
[Versfordítások]
= Magyar Lettre Internationale, 2002 (nyár), 45.p.27. és 64.;
- *Egy Paulaner Hefe Weissé-t, bitte!; Elhízás ellen való (n)éne(k); Csöpögtető öntözés*
[Versek]
= Alföld, 53. 2002. 9. pp. 27-28.;
- *Össz(köz)műv'; Krónikus ének 2002-ből; Törleszkedj jobban Artemiszhez.*
[Versek]
= Élet és Irodalom, 46. 2002. (szeptember 20.), 38. p18.;
- *Nem kéne már e mai kocsmán...?* [Vers]
= Népszabadság, 55. 2002. (szeptember 28.) 227., p 28.;
-*Kiabálni hallod Grétit...; Egy ravasz üregúr Rigában...* [Versek]
= Holmi, 14. 2002. 9. p.1222.;
- *(az ifjú) Heidegger a gyökerekig hatol.* [Versutánközlés]
= Szépirodalmi Figyelő, 2002. 4. pp.50-51.;
- *üres vers zörög* (Vers)
= Pannonhalmi Szemle, 10. 2002. 3. p.88.;
- *Blues, melyben a szerző hamvakat* west el; *Tűnődni? Van miről??* [Versek]
= Műhely, 25. 2002. 6. pp.48-49.;
- *[Most akkor melyik múzsacsecs?]; Töprengések a hűtlen kezelés kísértése kapcsán; Akár (...) egy ösvény.* [Versek]
= Árgus, 2002. 11/12. pp.17-18.;
- *Bonaventura: Nyolcadik őrjárat.* (Részlet az *Éjjeli őrjáratok* c. műből. Ford. és jegyzetek --)
= Tekintet, 15. 2002. 6. pp. 91-103.;
- *Öröklégvéset-ég; "Ó mert vakító lánggal égtem..."* [Versek]
= Új Holnap, 47. (Új folyam) 4. 2002 (tél), pp 9-10.

Tóth Gábor

- *Csapodi Csaba tudományos munkásságának bibliográfiája (1931–2000)*
In= Jubileumi csokor Csapodi Csaba tiszteletére./ Festschrift zu Ehren von Csaba Csapodi. Szerk./Ed. Rozsondai Marianne. Budapest, Argumentum, 2002. pp. 405–433.;
- *Az elmélet szerkezete és a szerkezet elmélete. Szűcs Jenő középkor-képéről.*/ Structures of a Theory and a Theory of Structures.
= Korall, 9. 2002. (szeptember), pp. 137–154, 268.;
- *Művek és szakmai értékelések, 1990-2001*. (Vitaindító)
= A társadalomtudományok Magyarországon 1990–2001. Konferencia-sorozat, 6. Bp. Atelier: Francia-magyar Társadalomtudományi Központ, 2002.

- *Művek és szakmai értékelések, 1990-2001*. Vitaindító előadás „A társadalomtudományok Magyarországon 1990–2001" c. konferencia-sorozat keretében az ELTE-n, Budapest, 2002. május. 8.

dr. Tóth Kálmán

-Freud pszichoanalízise mint nyitott diskurzus.
= Pro Philosophia Füzetek, 2002. 29. pp.1-42.

dr. Vekerdi László:

- *Einige Lehrbücher ungarischer Mathematiker der Aufklärung.*
In: Jubileumi csokor Csapodi Csaba tiszteletére./ Festschrift zu Ehren von Csaba Csapodi. Szerk./Ed. Rozsondai Marianne. Bp., Argumentum, 2002. pp.351-368.;
- *Füzi László: Alkat és mű (Németh László 1901-1975)* /Pozsony, 2001/.
= Tiszatáj, 56. 2002.2. pp. 82-87. [Kritika];
- *Németh László Emlékkönyv* /Szeged, 2001/.
= Tiszatáj, 56. 2002.3. pp.71-77. [Kritika];
- *Odüsszeia a görög matematika tengerén. Vázlat Szabó Árpád matematikatörténeti felfedezéseiről. 1-2.rész*.
= Természet Világa, 133. 2002. 4. pp.164-167. és 5.pp.221-223.;
-A magyarországi fizika kultúrtörténete.
= Természet Világa, 133. 2002. 6. pp.281-282. [Simonyi Károly könyvének 2. kiadásáról];
- *„Semmi sem oly közös, mint jövőnk"*.
= Forrás, 34. 2002.11. pp 34-41. [Az Új Látóhatár 1972-es Illyés-breviáriumáról]

3. Munkatársak tagsága, testületi tevékenysége

Andrási Jánosné
Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció, frankofil csoport

***Apor Éva* kandidátus**
MTA Orientalisztikai Bizottság
Kőrösi Csoma Társaság választmányi tag
Magyar-Iráni Baráti Társaság elnöke
Magyar Nyelvtudományi Társaság
Magyar Történelmi Társulat
Ókortudományi Társaság
OTKA Társadalomtudományi Kollégium Ókortudomány, Orientalisztika zsüri tagja
Keleti Tanulmányok - Oriental Studies c. sorozat szerkesztője
Budapest Oriental Reprints c. sorozat szerkesztője
Oriental Manuscripts in the Library of
the Hungarian Academy of Sciences c. sorozat szerkesztője

***Babus Antal* PhD**
Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció
Ady kritikai kiadás kiadói bizottság tagja
Németh László Társaság választmányi tagja

Bánhegyi Zsolt
Magyar Könyvtárosok Egyesülete
Modern Filológiai Társaság
Fulbright Alumni
Tudományos és Műszaki Tájékoztatás c. folyóirat szerkesztőbizottsági tagja
Magyar Elektronikus Könyvtárért (MEK) Közhasznú Egyesület felügyelő-bizottságának tagja

Bedecs László
Fiatal Írók József Attila Köre (JAK);
Magyar Írószövetség Kritikai Szakosztálya elnökségi tagja

dr. Büky Béláné
Magyar Periodika Kör

dr. Cserbák András
Magyar Néprajzi Társaság

dr. Domsa Károlyné
MTA Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság állandó meghívottja
Pro Bibliotheca Alapítvány kuratóriumi tagja

Felsőoktatási Programiroda Könyvtárgyarapítási Pályázat bíráló bizottságának tagja
Országos Dokumentumellátó Rendszer munkabizottság tagja
NKÖM Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Főosztálya. Határon túli magyar könyvtárak pályázatait elbíráló szakértői bizottság tagja
OM Elektronikus Információszolgáltatás Könyvtári Bizottság tagja
OTKA Könyvtárpályázat kuratórimának tagja
Magyar Periodika Kör egyéni tagja

Fábián Szabolcs
Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület, Restaurátor Szakosztály

Gregorovicz Anikó
Magyar Periodika Kör

Haffner Rita
Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

dr. Hay Diana
Magyar Levéltárosok Egyesülete

Huszághné Kelecsényi Ágnes
Kőrösi Csoma Társaság
Magyar-Indiai Baráti Társaság

Jaksa Józsefné
MTA Könyvtára szakszervezeti bizottságának titkára

Kávássy Judit
Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció
Magyar-Egyiptomi Baráti Társaság

Kiss Ildikó
Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Kohl Gyula
Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület, Restaurátor Szakosztály

Kosztadinov Anikó
Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Körmendy Kinga **PhD**
Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció
Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület, Restaurátor Szakosztály
Pápai Művelődéstörténeti Társaság

dr. Mázi Béla
Andódi Czuczor Gergely Társaság (Szlovákia)

Miklósvölgyi Zsoltné **PhD**
Kőrösi Csoma Társaság
Magyar-Mongol Baráti Társaság

dr. Murányi Lajos
Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekciójának elnöke november 29-ig, majd a Szekció választott képviselője az MKE Tanácsában.

Pétervári Lászlóné
Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Prőhle Éva
Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Műszaki Szekció

Rozsondai Marianne **kandidátus**
Ókortudományi Társaság
Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció
Internationale Gutenberg-Gesellschaft (Mainz)
Magyar Könyvszemle c. folyóirat szerkesztőbizottsági tagja
MTA Könyvtörténeti Munkabizottság
NKÖM Állományvédelmi kuratóriumi tag

Sallai Ágnes
Magyar Biológiai Társaság, Állattani, Ökológiai Szakosztály

dr. Szabó Istvánné
Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Tatár Sándor **PhD**
Magyar Írók Szövetsége

Tódor Katalin
Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület, Restaurátor Szakosztály

dr. Vekerdi László
Bethlen Alapítvány kuratóriumának tagja
Természet Világa - Természettudományi Közlöny c. folyóirat szerkesztőbizottságának tagja.

X. KIADVÁNYTEVÉKENYSÉG

Megjelent kiadvány:

Catalogue of the Collections of Sir Aurel Stein in the Library of the Hungarian Academy of Sciences. Compiled by John Falconer, Ágnes Kárteszi, Ágnes Kelecsényi, Lilla Russel-Smith. Ed. by Éva Apor and Helen Wang. Bp.- [London], Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára - British Museum, 2002. 350 p. (Keleti tanulmányok, 11.)

Előkészületben:

- a *Kaufmann Memorial Volume*
- a *Goldziher Memorial Volume,*

mindkettő Apor Éva szerkesztésében.

XI. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

1. Külföldi tagságok

International Federation for Information and Documentation (FID)
Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER)
International Association of Oriental Librarians (IAOL)
International Consortium of Aleph Users (ICAU)
Consortium of European Research Libraries(CERL)

2. Külföldi kiküldetések

A Könyvtár munkatársainak különböző támogatásokkal, egyéni meghívással lehetősé-gük nyílt tanulmányutakra, szakmai látogatásokra, konferencián való részvételre, kutatómunkára.

Név	Ország, város	Intézmény	Cél	Támogatás, napok száma
Apor Éva	Nagy-Britannia, London	The British Museum	Stein Aurél tudományos ülés (előadás)	OTKA+ BC+MÖB 7 nap
Apor Éva	Németország, Berlin	Freie Universität	Munkaértekezlet (előadás)	MTAK 2 nap
Bánhegyi Zsolt	Ciprus, Limassol	Ex Libris Ltd.	ALEPH Szeminárium	MTAK+Pro Bibliotheca 8 nap
Domsa Károlyné	Nagy-Britannia, London	The British Museum	Stein Aurél tudományos ülés	MTA + MTAK 2 nap
Domsa Károlyné	Ausztria, Graz	Karl-Franzens UB	LIBER 31. Közgyűlés	MTA + MTAK 5 nap
Domsa Károlyné	Románia, Marosvásárhely	Teleki Téka	Ünnepi konferencia	Teleki Téka, MTAK 3 nap
Huszághné Kelecsényi Ágnes	Nagy-Britannia, London	The British Museum	Stein Aurél tudományos ülés (előadás)	OTKA+ BC+MÖB 4 nap
Kárteszi Mihályné	Nagy-Britannia, London	The British Museum	Stein Aurél tudományos ülés	OTKA+ BC+MÖB 4 nap
Kmety Andrea	Nagy-Britannia, London	Learned Information Ltd.	27. európai online információs konferencia és kiállítás	MTAK + Pro Bibliotheca 6 nap
Miklósvölgyi Zsoltné	Mongolia, Ulan-Bator		VIII.Nki mongolisztikai konferencia (előadás)	Pro Bibliotheca 7 nap
Murányi Lajos	Ausztria, Klagenfurt	Verein Österreichischer Bibliothekare	VÖB konferencia(előadás)	VÖB+MKE 5 nap
Rozsondai Béla	Ausztria, Bécs	Wiener Stadt- und Landesbibliothek	Arbeitstagung der öst. Literaturarchive	Pro Bibliotheca 1 nap
Rozsondai Marianne	Románia, Marosvásárhely	Teleki Téka	Ünnepi konferencia (előadás)	Teleki Téka, MTAK 3 nap
Rozsondai Marianne	Olaszország, Modena	Biblioteca Estense	Corvina-kiállítás	OSZK 2 nap

XII. KÖNYVTÁR ÉS PROPAGANDA, PÁLYÁZATOK ÉS TÁMOGATÁSOK

Könyvtár és propaganda

Március 19-én hagyományainkhoz híven Szirákon megkoszorúztuk a könyvtáralapító gróf Teleki József, az Akadémia első elnökének emléktábláját.

Örömmel értesültünk, hogy a sziráki általános iskola október 24-én felvette Teleki József nevét.

Egyéni látogatóként a világ minden tájáról érkeztek neves kutatók, könyvtári szakemberek. A Cseh Könyvtáros Egyesület elnökének vezetésével cseh könyvtáros delegáció járt könyvtárunkban. Néhány jelentős kiadó képviselője is tette tiszteletét mint pl. a K.G. Saur, a Coutts, a Blackwell, a Harrassowitz és az OVID Technologies GmbH.

A Könyvtár számos **szakmai csoport**ot is fogadott, többek között a Magyar Könyvtárosok Egyesülete XXXIV. vándorgyűlésén résztvevők egy csoportját, a balassagyarmati Madách Imre Városi Könyvtár munkatársait, a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar Könyvtártudományi Tanszékének hallgatóit, a CEU hallgatóit, valamint Dr. Ferenczy Endréné vezetésével az ELTE negyedéves könyvtárszakos hallgatói **kihelyezett szeminárium** keretében ismerkedtek meg az MTA Könyvtára történetével, jelenlegi helyzetével és az egyes osztályok munkájával.

Májusban az év kiemelkedő eseményeként került sor az Akadémián a Keleti Gyűjtemény rendezésében a **Stein Aurél Emlékülés**re hazai és külföldi előadókkal. Az ülésen elnökölt és előadást tartott Wojtilla Gyula professzor, az MTA Orientalisztikai Bizottságának elnöke, az ülés bevezető előadását Harmatta János akadémikus tartotta. Az Emlékülléshez kapcsolódóan **Stein Aurél Emlékkiállítás** nyílt az MTAK Vasarely-termében, melyet Meskó Attila, az MTA főtitkárhelyettese nyitott meg. Ebből az alkalomból Stein Aurél szülőházának helyén lévő emléktáblán koszorút helyeztek el az emlékülés résztvevői.

Az év során két kiállítást rendezett a Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye: júliusban Bolyai János születésének 200. évfordulója alkalmából és a nemzetközi konferenciához kapcsolódóan nagy sikerű **Bolyai-kiállítás**t az Akadémián, valamint novemberben a Kossuth-év alkalmából **Kossuth-kiállítás**t *„törvény határi közt élni jusaimmal, s önkéjnek nem hódolni…”* címmel a Vasarely-teremben, melyet Gergely András történészprofesszor nyitott meg.

A Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye kiemelkedő módon segítette más intézmények munkáját kiállításokhoz való **anyagkölcsönzéssel**. Ebből néhány példa:
- Collegium Hungaricum, Berlin (*Baukunst-mitteleuropäisch(Ödön Lechner – Friedrich August Stüler*) kiállításra az Akadémia palotájának tervrajzaiból;
- Goethe- und Schiller-Archiv, Weimar (*Beethoven's Wort den Jüngern recht zu deuten*) Liszt kézirat;

- Biblioteca Estense, Modena (*Nel segno del corvo*) a Ludovicus Carbo kódex;
- Iris & Gerald Cantor Center for Visual Arts at Stanford University, USA (*Time Stands Still: Muybridge and the Instantaneous Photography Movement*) kiállításra két nagyméretű Székely Bertalan mozgástanulmány (a kiállítást továbbviszik majd Clevelandbe);
- Országos Széchényi Könyvtárnak (*Uralkodók és Corvinák*) jubileumi kiállításra két Corvina kódex, ill. lapok;
- Magyar Nemzeti Galériának (*Jankovich Miklós műgyűjtő*) kiállításra a Csoma-kódex és Jankovich Miklós RMK-könyvei kéziratos katalógusának egy kötete;
- Ernst Múzeumnak (*Egy gyűjtő és gyűjteménye: Ernst Lajos és az Ernst Múzeum*) Engel Mór és Mandello Henrik: Négyes portréja;
- Petőfi Irodalmi Múzeumnak (*Bizonytalan helyeken búdosunk*) Szenci Molnár Albert kiállításra az ő levelei és versei kézirata;
- Petőfi Irodalmi Múzeumnak (*Költő hazudj, de rajt' ne fogjanak*) Arany János kéziratok;
- Petőfi Irodalmi Múzeumnak (*Vajda János emlékkiállítás*) Vajda kézirat;
- Magyar Mezőgazdasági Múzeumnak (*Kossuth és az agrárium*) Kossuth-anyagok;
- Székesfehérvár, Városi Képtár–Deák Gyűjtemény (*Három a tánc!*) egy akvarell;
- Székesfehérvár, Fejérmegyei Múzeum (*Vajda János emlékkiállítás*) Vajda kézirat;
- Szirák, Teleki József Általános Iskolának Telekivel kapcsolatos kéziratmásolatok;
- Szombathely, Bolyai Gimnáziumnak kiállításra Bolyai kéziratmásolatok;
- Salgótarján, Bolyai Gimnáziumnak kiállításra Bolyai kéziratmásolatok.

1. A Könyvtárral vagy munkatársaival kapcsolatban megjelent kiadványok, cikkek, tudósítások

1.1 Könyvek

- Oláh-Gál Róbert: Bolyai János és Kolozsvár.
In: 200 éve született Bolyai János. Kolozsvár, Babes-Bolyai Tudományegyetem, Matematika és Informatika Kar - Farkas Gyula Egyesület a Matematikáért és Informatikáért, 2002. pp.31-36.; angolul: pp.148-153. *[A Kézirattár anyagának felhasználásával]*;
- Ács Tibor: Bolyai János hadmérnöki és tiszti pályája.
In: Bolyai Emlékkönyv. Kolozsvár, Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság, 2002. pp.42-71. *[A Kézirattár és a Mikrofilmtár anyagának felhasználásával]*.

1.2 Folyóiratok

- Csáky S. Piroska könyvismertetése a Könyvtárosok kézikönyve Szerk. Horváth Tibor, Papp István c. mű 1-3. köteteiről [benne a 4. fejezetről: *Murányi Lajos: A bibliográfiától az adatbázisig]*.
= Hungarológiai Közlemények. A Magyar Tanszék folyóirata. (Újvidék), 33. (Úf.7.) 2001. 3. pp. 138-157.;
- Tarján Tamás: Élő testamentumok. – félcédulái. *[Vers és valóság c. kötetről, Horányi Károly közreműködésével]*
= Könyvhét, 6.évf. 2002(febr.7.) 3.sz. p.15.;
- Benediktsson Dániel könyvismertetése a Könyvtárosok kézikönyve 2.köt. Feltárás és visszakeresés. Szerk. Horváth Tibor, Papp István c. kötetről [benne a 4. fejezetről: *Murányi Lajos: A bibliográfiától az adatbázisig]*.
= Könyvtári Figyelő, 11. (47.) 2001.4. pp.709-715.;
- Stein Aurél kiállítás.
= Könyvtári Levelező/lap, 14. 2002. 5.sz. pp.26-27.;
- Gyarapodás adófelajánlásból.
= Könyvtári Levelező/lap, 14. 2002. 9. p.15.
[Bernáth Aurél kéziratos hagyatékáról];
- Steinmann Judith: 16. századi zürichi könyvkötések a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában.
= Magyar Könyvszemle, 118. 2002. 3. pp.225-248.;
- Prékopa András: Bolyai János-Emlékkonferencia az Akadémián.
= Magyar Tudomány, 47. 2002. 12. pp.1649-1655.
[benne a Kézirattár kiállításának méltatása];
- F.Tóth Tibor - Tasnádi Edit: Beszélgetés Gökcin Yalcinnal, a török Kulturális Minisztérium Könyvtári Főigazgatóságának vezetőjével.
= Török Füzetek, 10. 2002. 2. pp. 1-4.
[benne a Keleti Gyűjteményről];
- Árvayné Kucsera Judit: Barátság porból a csillagokig.
= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 49. 2002. 6-7. sz. pp.276-280.
[Bay Zoltán és Szabó Lőrinc levelezéséről. Megjegyzés: *A dokumentumok a MTA Könyvtának kézirattárában találhatók. Köszönet illeti a kézirattár munkatársait segítségükért.]*

1.3 Napilap

- Az esőzések országszerte folytatódnak ma is.
= Metro, 5. 2002.(augusztus 13.)

1.4 Internet-források

- Stein Aurél kéziratai, fotói angol nyelvű katalógusban.
= hiros.index, 2002. május 16.;
- Az MTA Könyvtárába is betört a víz.
= Origo, 2002. augusztus 12.;
- Beázások, vízkárok Budapesten.

= index, 2002. augusztus 12.;
- Eső utáni kárelhárítás Budapesten.
= MTI Hírek, 2002. augusztus 12.;
- Kossuth-kiállítás nyílik az MTA Könyvtárában.
= gondola, 2002. október 31.

2. TV és rádióadások
- *Január 15.* MTV – Betűvető c. műsorában összeállítás a Keleti Gyűjteményről;
- *Január 23.* Kossuth Rádió - Irodalmi Újság c. műsorában interjú Horányi Károllyal a Kodolányi János kötet kapcsán a Petőfi Irodalmi Múzeumban rendezett könyvbemutató alkalmából;
- *Március 4.* MTV - Betűvető c. műsorában interjú Horányi Károllyal a Kodolányi János kötet kapcsán;
- *Március 15.* MTV -én levetítette a Kézirattárról és a Keleti Gyűjteményről készült video-filmet;
- *Április 9.* Miskolci Körzeti Rádió interjú Horányi Károllyal a Kodolányi János kötet kapcsán;

A *Stein Aurél Emlékülés és Kiállítás* alkalmából:
- *Május 12.* Kossuth Rádió – Szonda c. műsorában interjú Apor Évával; megismételve *május 13-án;*
- *Május 14.* Duna TV – Híradó
- *Május 14.* Hungary Today. Interjú Apor Évával;
- *Május 15.* Kossuth Rádió - Reggeli krónikában beszélgetés Harmatta János professzorral és Lilla Russel-Smith asszonnyal;
- *Május 17.* Petőfi Rádió – Gordius plussz c. műsorában hosszabb beszélgetés Apor Évával.

A *Bolyai- kiállításról*
- *Július 7.* Kossuth Rádió - Múzsák kertje c. műsorában Mázi Béla nyilatkozott;
- *Július 11.* Petőfi Rádió Gordiusz plusz c. műsorának Mázi Béla nyilatkozott;
- *Július 20.* Duna TV Heuréka c. műsorában szereplő Bolyai-filmjéhez az MTAK Bolyai-gyűjteményével kapcsolatban Mázi Béla szakmai tanácsokat adott;
-A MTA SZTAKI videofelvételt készített a Bolyai-kiállításról, ebben Horányi Károllyal „tárlatvezetőként" működtek közre;
- *Július 13.* M2 - Aranyfüst c. műsora ismertette Könyvtárunk Kossuth-kiállítását. A műsorban a kiállítást megnyitó Gergely András professzor mellett Mázi Béla is szerepelt.

- *November 15.* M2 – Záróra c. műsorában Babus Antal vett részt a beszélgetésben Illyés Gyuláról;
- *November 26.* M2 – Záróra c. műsorában Babus Antal vett részt a beszélgetésben Fülep Lajosról.

Pályázatok és támogatások

A 2002-ben benyújtott sikeres pályázatainkat foglaljuk össze az alábbiakban:

NKÖM

- az „Olvasás Éve” keretében digitalizálásra	1 000 eFt;
- ODR gyarapításra és számítógépvásárlásra	5 260 eFt;
- restaurálásra	1 000 eFt;
- Kossuth-kiállításra	200 eFt

NKA

- Külföldi könyvek retrospektív konverziója az online katalógus bővítése céljából	1 500 eFt;
- Stein Aurél Emlékülés költségeire	450 eFt;
- 1850 előtti könyvek száraz és nedves tisztítása, preventív állományvédelem	693 eFt;
- török ősnyomtatványok restaurálására	490 eFt

OTKA

- Periodical Contents Index és Literature Online adatbázisok	17 852 eFt;

IKB

- informatikai eszközökre	15 000 eFt
Összesen	**43 445 eFt**

OTKA egyéni pályázat

- Apor Éva a Stein anyag feldolgozására	870 eFt

XIII. ALAPÍTVÁNY

A „Pro Bibliotheca Academiae Scientiarum Hungaricae” Alapítvány kuratóriuma

Elnök: Rózsa György ny. főigazgató, a közgazd. tud.
(informatika) doktora, c. egyetemi tanár
Titkár: dr. Domsa Károlyné főigazgatóhelyettes
Tagjai: Bácskai Tamás, a közgazd. tud. kandidátusa, egyetemi tanár
Finta József akadémikus
Fodor Sándor, a nyelvtud. kandidátusa, tszv. egyetemi tanár
Láng István akadémikus
Ujfalussy József akadémikus
dr. Vekerdi László tud. tanácsadó

A felügyelő bizottság

Elnök: dr. Gömbös Ervin közgazdász, a politika tud. kandidátusa
Tagok: dr. Földi Tamás közgazdász
Gáspárné Kempfner Anna építészmérnök

A **3 milliós törzstőké**n felüli szabad keret az Alapítvány rendeltetésének megfelelően az alábbiak szerint került felhasználásra:

Kiadások:

500 794 Ft	Gábor Andor hagyaték restaurálására az erre a célra fordítandó adomány keretéből;
1 254 683 Ft	Stein katalógus elkészítése és cikk fordítása;
333 000 Ft	számítógép-vásárlás (pályázati keretből);
759 433 Ft	útiköltség (Rozsondai Béla, Bánhegyi Zsolt, Miklósvölgyi Zsoltné, Kmety Andrea);
87 940 Ft	konferencia részvételi díj (Miklósvölgyi Zsoltné);
453 825 Ft	működési és pénzkezelési költségek (forgalmi jutalék, bankköltség).

Bevételek:

Az IKB SZT-IS-4 sz. pályázaton számítógép-vásárlásra 333 000 Ft-ot kapott az Alapítvány. Ezenkívül bevételként csak az értékpapírban elhelyezett törzstőke kamatai jelentkeztek. 2002. december 31-én az Alapítvány szabadon felhasználható kerete 293 649 Ft.

XIV. GAZDÁLKODÁS

Kiadások (eFt)

Megnevezés	Könyvtár	Lukács Archívum	Összesen
Személyi juttatások	162.233	14.137	176.370
Munkaadókat terhelő járulékok	57.287	4.884	62.171
Állománygyarapítás	166.000	392	166.392
Dologi kiadások	75.634	1.498	77.132
Előzetesen felszámított áfa	19.654	300	19.954
Átadott pénzeszközök	663		663
DEPO felújítás	5.934		5.934
Intézményi felújítás	5.864		5.864
Felújítások áfá-ja	2.950		2.950
Intézményi beruházás	5.094		5.094
Központi beruházás	22.979		22.979
Beruházások áfá-ja	4.939		4.939
Kiadások összesen	**529.231**	**21.211**	**550.442**

A 2002. évi állománygyarapítás megoszlása (eFt)

Megnevezés	2002.évi költségvetési támogatásból	Fejlesztési keretből (MTA)	Pályáza-tokból	Előző évi pénzmarad-ványból (támogatás és Apeh 1 %)	Összesen
Nemzetközi kiadványcsere	32.129			6.219	38.348
Könyv	10.171	31.467	4.500 (ODR)	619	46.757
Könyv (LA)	139	181			320
Folyóirat	29.584	13.744		31	43.359
Folyóirat(LA)	72				72
Mikrofilm	25				25
Régi könyv, Kézirat	2.900	12.045	1.200 (NKA)	293 (APEH 1 %) 97	16.535
Adatbázisok	2.027	1.097	17.852 (OTKA)		20.976
Összesen	**77.047**	**58.534**	**23.552**	**7.259**	**166.392**

A kiadási előirányzatok és teljesítések %-os megoszlása:

Megnevezés	**Eredet előirányzat 2001. év**	**Teljesítés 2001. év**	**Eredeti előirányzat 2002. év**	**Teljesítés 2002. év**
Személyi juttatások	35	32	37	32
Munkaadókat terhelő járulék	13	12	13	11
Állománygyarapítás	24	22	23	30
Dologi kiadások	25	25	24	18
Beruházás- felújítás	3	9	3	9
Összesen	**100**	**100**	**100**	**100**

Bevételek (eFt)

A Lukács Archívum költségvetési támogatása fedezte a tárgyévi kiadásokat, bevételei nem voltak. A költségvetési támogatás adata tartalmazza a Lukács Archívum támogatását is.

Megnevezés	**Intézet Összesen**
Xerox	3.351
Foto	724
CD szolgáltatás	606
ASCA előfizetés	49
Kiadvány értékesítés	227
Folyóirat megváltás	64
Beiratkozási díj	2.239
Külföldi kölcsönzési díj	48
Közlési díj	75
Egyéb bevétel	28
Alaptevékenységgel összefüggő szolgáltatások ellenértéke	***7.411***
Továbbszámlázott szolgáltatások ellenértéke	***1.170***
Bérleti díj	2.834
Könyvtartozás, kártérítés	55
Egyéb bevétel	20
Intézményi egyéb sajátos bevétel összesen	***2.909***
Megnevezés	**Intézet összesen**
Kiszámlázott áfa	2.107
Áfa visszatérülés	25.868
Áfa bevétel összesen	***27.975***
Intézményi működési bevétel összesen	**39.465**
Költségvetési támogatás összesen	**410.702**
MTA Stein emlékülésre támogatás	30
OTKA T029152 Stein Aurél kézirati hagyatéka	777
OTKA K 41812 adatbázisok vásárlása	17.852
NKÖM 4.3/547/2002 ODR-állománygyarapítás	4.500
NKÖM 4.3/547/2002 ODR digitális másolóhoz szoftver	760
NKÖM 4.3-05-0101/2002 kiadványok digitalizálása	1.000
NKÖM KE.058/2002 Kossuth kiállítás	200
NKÖM 4.3/760/2001 alapfeladaton túli ellátás (számítógép)	2.000
NKÖM 4.3/804/2002 kéziratok restaurálása	1.000

NKÖM/MTA kult. szakemberek szervezett továbbképzése	1.350
NKÖM/MTA 2001. évi illetményfejlesztés maradványa	973
NKÖM 4.3/1237/2002 minősített kutatók illetménye	37
NKÖM CERL tagdíjhoz támogatás	652
NKA 119023 kéziratok preventív állományvédelme	700
NKA (ITHAKA)121574 Marosi levelezés megvétele	1.200
NKA 103987 Heller Á. kiadvány nyomdai munka (LA)	400
NKA 137276 Stein emlékülés	403
NKA 137146 katalógus retrospektiv konverzió	1.500
OM Széchenyi Professzori Ösztöndíj	5.973
OSZK könyvtárközi kölcsönzés postaköltsége	290
APEH szja 1 %	114
Munkaügyi Központ - polgári szolgálatos költségtérítése	150
OKTK Viczián J. kutatása A/1387	357
MTA DEPO felújítás	4.749
MTA előző évi központi beruházási keret maradványa	41
MTA osztalék	3.748
MTA infrastrukturális fejlesztés, könyv és folyóirat beszerzés	99.000
Magánszemély adománya-(Kovács Ferenc)	45
Pro Bibliotheca Alapítvány támogatása-Stein kiadvány	1.176
-külföldi konferencia	838
- restaurálás	501
Pályázati és egyéb támogatások összesen	**152.316**

Megnevezés	**Intézet összesen**
MTA 1,2 szakmai szorzó (december havi ill. + jár.)	1.280
NKÖM 4.3/798/2001 minősített kutatók illetménye	968
MTA egyszeri keresetkiegészítés (dec. havi ill. + jár.)	462
OM-MÖB magyar-brit projekt	115
NKA 116925/2001 retrospektív konverzió	1.000
NKÖM 4.3/732/2001 kéziratok restaurálása	453
Személyi juttatás járulék maradvány 13. havi illetményre	126
MTA kulturális szakemberek szervezett továbbképzésére	42
5 % befizetési kötelezettség	33
MTA támogatás CERL tagsági díjra	350
APEH 1 % szja kézirat vásárlásra	97
Szállítói kötelezettségek	11.279
Előző évi pénzmaradvány igénybevétele összesen	**16.205**
Előző évek maradványából (létszámcsökk.) igénybevétel	**1.402**

BEVÉTELEK ÖSSZESEN	**620.090**
KIADÁSOK ÖSSZESEN	**550.442**
TÁRGYÉVI MARADVÁNY	**69.648**
Előző évek maradványa-létszámcsökkentésre	711
-NKÖM minősített kutatók illetménye	388
A tárgyévi maradvány részletezése:	
NKA 137146 katalógus retrospektív konverzió	1.500
NKÖM 4.3/804/2002. kéziratok restaurálása	400
NKÖM/MTA kult. szakemberek szervezett továbbképzése	908
NKÖM 4.3/05-0101/2002. kiadványok digitalizálása	820
KJT 2002. szept. 1-jei illetmény és járulék maradványa (LA)	1.044
2002. 12.havi illetmény és járulék maradvány támogatásból	2.046
2002. évi költségvetésbe tervezett 13. havi illetmény és jár.	2.156
5 % befizetési kötelezettség	72
Szállítói kötelezettség MTA infrastrukturális fejl. maradvány	40.466
egyéb könyv és folyóirat (csere)	19.599
Szolgáltatások	637
Tárgyévi maradvány összesen	***69.648***